

**Wáraga bi Páwulo eké zí 'yì ga
bi simi
Róma
ní
Ledre gí ro búkú bi Róma ní**

Páwulo bi 'yìmikása ní eké ledre ba ne zí 'yì ga bi 'bi Kírésìto simi Róma ní. Eké gí ro ótoyéme ledre gí ro ledre ga bi née 'dodo kóo yéé simi ngíti géyì bi e ní zíye. Uku kídí bilámá ledre 'bi Yésu 'dodo kídí Lomo oto 'yì e do sogo káṅgá mbá káa do mbigí 'yì ené e kací miméngì ledre eyé e kpá kí ledre ené bi ṅuṅṅuní ní káa be 'dì? Uku zí Yúda ga bi ṅuṅṅuní kpá ledre 'bi Kírésìto go ní kídí bilámá ledre née ni kpá bo simi kurú búkú, zí 'yì máa yéé ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní, kídí bilámá ledre née oto yéé go zíye kpá ídíye mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní. Uku kpá kídí utúasázé go kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e, éyì ndaá lolu íri bi kídí azé óto Lomo kí rokinyi simi bi azé ndìsì lódù kací lorù ené kí roko'buzé ní wá. Togú ootomozé 'Dówù Lomo go zía ndìsìné simizé kí 'dodo mbigí ledre e zíze yá, azé ndìsì méngì ledre e káa zí bi Lomo ili ní.

Simi kápita ga bi 12-15 ní, Páwulo í'bí lorù zí 'yì e ro misi'di bi niyí útúásá ídí doa káa do mbigí 'yì ga bi 'bi Kírésìto ní. Uku ledre gí ro óto 'bú lafú 'yì e, ndro kí yéé ga bi iliní ledre ezé e wá, kpá kí yéé ga bi ndìsìní méngì lará ze ní. Kídí

idízé kpá óto úndru yée ga bi simi akúma Lomo óto yée dozé ní. Odu a simi kápita 16 í'bí mandá zí ezelámáne ga bi simi Róma ní kí ìrìyé kékíé'do mbá.

¹ Maa Páwulo bi Lomo gelé máa káa do 'yì 'bì moko ené, kpá 'yìmikása ené gì ro ndéré kí úku bilámá ledre ené zì 'yìma'dí e ní, máéké ledre ba máa zíse, sée 'yì ga bi 'bì Kírésìto Yésu áse simi Róma ní. ² Née bilámá ledre bi kóo Lomo yemeomo, zía úku a zì nẹ̀bì ga bi kóna 'desì ékéómo a simi miéké kúrú Lomo ní. ³ Ábuwá, Lomo uku kóo ba ledre kásaógụ owụ 'bì ené do ndíkíógụ wo simi kúfú Dawídi bi kóo ni ngére ní. ⁴ Simi bi Lomo uru wo gì simi umbu ní, zì Lomo ma'dáa í'bí roko'bu zía simi 'Dówùne, zía ídìne Owụ 'bì ené bi kí roko'buné ní. Née Kírésìto Yésu bi ni Ngére ezé ní. ⁵ Nda gì zì Yésu ma'dáa, zì Lomo í'bí roko'bu zize gì ro zize ndìsìzé úku bilámá ledre ené kie zì kúfú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní gì ro zíye ngúnḡu a, zíye ndìsìyé óto úndruné. ⁶ Née éyì bi oto máa zíma éké ledre ba zise gì roa ní, gì zía áse go kpá ngíti géyì 'yì ga bi 'bì Kírésìto Yésu ní.

⁷ Lomo oto 'búse go kíngaya, née sị ledre bi gelé sée gì roa zise ídise káa do 'yì ené e ní. 'Buzé Lomo ma'dáa kí Kírésìto Ngére Yésu idíní í'bí úndru zise gì do bi zise ndìsìsé bilámáse.

Páwulo í'bí mbófo éyì zì Lomo

⁸ Dá'dá gì zì ledre e za mbá, máí'bí mbófo éyì zì Lomo gì rosé za mbá, gì zía phanda ledre aṅga go do bi e kpá za mbá kídí 'dí'bisé sịlìse go ngbúo

ro ledre 'bi Kírésito Yésu bi ɲúɲgusé ní. ⁹ Lomo bi mándiṣi 'dódo bilámá ledre 'bi Owú 'bi ené zí 'yi e kí mimbé'demá mbá ní, owo bú bilámáne kídí mándiṣi ini ini zíne gí rosé kací kadra mbá.

¹⁰ Mándiṣi kpá ini ini kídí togú utúasá go kací komo Lomo yá, idí líkpí misi'di zíma, gí ro zíma ngásáógumá íri ónzó komomá rosé. ¹¹ Máíli ngásáógú lúru sée gí ro í'bí yata komokenzi zise gí ro zise ídise kí roko'buzé simi moko 'bi Kírésito. ¹² Togú azé kése kíe'do simi ledre 'bi Kírésito bi ɲuɲguzé ní yá, azé ndiṣi sáká rozé, zize ídize kése mbá kí roko'buzé. ¹³ Káa bi máogú ba koo go íri 'desí, ngíti géyi ledre e ndiṣini 'deciómo máa ye. Máíli ógú úku bilámá ledre 'bi Lomo zise káa zí bi máúku zí tú'dú ngíti géyi 'yi e ní.

¹⁴ Lomo iline kídí máídí úku bilámá ledre née zí 'yi e mbá. 'Yi komokenzi e, kí 'yi máa yée ga bi ngára ndaní 'yi komokenzi e wá ní. ¹⁵ Née sí ledre bi máíli ndéré úku bilámá ledre née zise simi gara 'bi Róma íri gí roa ní.

Odu misi'di ni duú ɲuɲgu ledre 'bi Kírésito

¹⁶ Domá utúasá ówó kí úku bilámá ledre 'bi Ngére Yésu zí 'yi e wá. Roko'bu 'bi Lomo ni simi a gí ro yómo 'yi ga bi ɲuɲguni ledre ené go ní kie. Tonó koo go 'dá'dá kí Yúda e, zía nda ndéréóguné gí ro ríkí sí do ngíti géyi 'yima'di e mbá. ¹⁷ Bilámá ledre 'bi Kírésito née 'dodo misi'di bi azé idí doa káa do mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní go zize. Odu misi'di ni duú kíe'do togú ɲuɲgu ledre 'bi Kírésito go zíyi lanyayi roa. Káa zí bi ni simi miéké kúru Lomo kídí,

“Mbigí 'yì amá e niyí ndíki trịdri bì za fí ní gị zía ụngụnì ledre amá go ní.”

Lomo nì 'dó'do 'yì lúyú ledre e

¹⁸ Lomo uku'dodo kóo go zíze fúó gị komo ere kídí née nì 'dó'do 'yì ga bì asiní kí ụngụngụ ma'díi ledre ené 'du'dorụ zíye nda ndịsìyè méngị bisinyí ledre e ní. ¹⁹ Lomo 'dodo tí ledre ené go zíye do tụt'ụ mịsì'di e mịngúngúcuá. ²⁰ Abú utúasázé lúrú Lomo kí roko'buné bì odu a ndaá née wá yá, azé ówo wo kpurụ gị simì éyì ga bì otoogu yée ní. Gị zí kényì née, utúasání ítí kangú bì kídí yée owoní wo wá ní wá.

²¹ Tí bì owoní Lomo bú ní, iliní óto úndrua wá, i'bíní gbawá mbófo éyì zía. Mimbé'deyé nì yì ené ụjụ ro bicayi ledre eyé ga bì moko ndaá simiyé wá ní. ²² Abú ukuní ledre ya yée niyí 'yì komokenzì e yá, í'i, ndaní eyé 'yì komokenzì e wá. ²³ Iliní eyé óto úndru Lomo bì nì trịdri za fí ní wá. Ndịsìní nda yì eyé óto úndru lịlì éyì ga bì 'yì yemení yée ní, káa zí lịlì 'yìma'dí, lịlì solú, lịlì bangá nda kí lịlì ngíti géyì éyì ga bì káa zí kámá ní. Éyì ga gére née niyí úyú eyé mịúyú.

²⁴ Gị zí kényì née ní, zí Lomo i'bí mịsì'di zíye idíní ndịsì méngị bisinyí eyé ledre ga bì mimbé'deyé ili ní. Zíye nda ndịsìyè go méngị ledre ga bì ndịsì 'dí'biógu dokuwu zí 'yì e ní, akpa dongaráye. ²⁵ Ma'díi ledre bì 'bì Lomo ní iliní eyé ụngụngụ a wá, zíye nda ụngụngụ yì eyé ledre ọngá. Zíye ótoómo kí óto úndru Lomo kenée do nda yì eyé óto úndru éyì ga bì Lomo

otoogu yée née ní. Lomo ni duú ne 'Yì bì do ndìsì óto úndrua ní. Idí kenée.

²⁶ Gì zí ledre cayi eyé ga gére ní, Lomo otoomo sílínè gì royé go. Kará e ndìsìní nda go óto lafúye kará e sogoyé káa do kará e. Née ndaá 'bì ené ledre máa wo bì kóo Lomo otoogu ní wá. ²⁷ Ya'dá e go kpá kenée. Mbigí ledre máa wo bì kóo Lomo otoogu ní, ootomoní nda go kenée ndìsìní nda óto lafúye ya'dá e sogoyé káa do kará e. Lomo ni 'dó'do yée gì zí ledre née bisinyíne.

²⁸ Káa zí bì asiní go 'du'dorú gì ro Lomo ní, Lomo otoomo yée go, idíní aka mu méngì ledre bì mímbe'deyé ili ní. ²⁹ 'Yì ga gére née ndìsìní méngì bisinyí ledre e. Niyí 'yì mímbe'de e, ngíti géyì 'yì sógó lafúye, ngíti géyì 'yì óto mímbe'de sinyí ro lafúye, ngíti géyì 'bì eyé 'yì úfu 'yì e, ngíti géyì 'bì 'yì méngì okó e, ngíti géyì 'yì lóndo 'yì e, ngíti géyì 'bì eyé 'yì lịkpì e, ³⁰ ngíti géyì 'yì tara sinyí e, ngíti géyì 'yì sógó Lomo, ngíti géyì 'yì úku kese e, ngíti géyì 'yì ìlì e, zí ngíti géyì idí 'bì eyé 'yì síkpì fúndúye 'dága, kací kadra mbá ngíti géyì ndìsìní gámásó'do misi'di gì ro méngì bisinyí ledre e, nda kí yée ga bì iliní 'bì eyé úwú kúrú 'yì ndíki yée wá ní. ³¹ 'Yì ga gére née yì eyé bicayi 'yì e, ma'díi ndaá simi ledre eyé e mbá wá. Otoní kpá 'bú 'yì e wá, lerì 'yì e mengì yée kpá wá. ³² Tí bì owoní bú bilámáne kídí togú 'yì e ndìsìní méngì kéyì kenée yá, Lomo ni karanée 'dècì ngbangayé, odu a duú umbu. Ndìsìní nda yì eyé méngì ledre máa ga gére née akpa ye. Zíye ndìsiyé lóndo 'yì e kídí ga gére née ndaá 'bì ené

bisinyí ledre wá, 'yì idíní ndìsì méngì yée.

2

Lomo ni 'dècì ngbanga 'yì e

¹ Máúku zise, ndásé ídí 'yì 'dècì ngbanga lafúse e wá, káa bi Lomo ni 'dècì ngbangasé ke. Gi zía bisinyí ledre bi ndìsìní méngì a zise ídise 'yì 'dècì ngbangayé gi roa née ní, ndìsìsé méngì kpá wo. ² Owozé bú bilámáne kídí Lomo ni útúásá ne 'dècì yéme ngbanga bisinyí ledre 'bi 'yìma'dí e káa zí ga gére ní gi zía ni ne kí ma'díi zíne. ³ Sée ga bi ásá kpá 'yì lúyú ledre e káa zí lafúse ga gére ní, ásá 'dècì ngbangayé ní, sómúsé Lomo ni ótoómo sée? Ɔ'i, ootomo ené sée wá, ni kpá 'dècì ngbangasé. ⁴ Bilámá ledre bi Lomo méngì zise ili aka 'dècì ngbangasé wá, zía ndìsì útusimíné kí ótoómo ledre zise ní, lúrúsé yì esé káa zí éyì bi řifu mĩřifu ní? Lomo ili ídísé óyóló'bó mĩmbé'desé zise ótoómo kí méngì lúyú ledre.

⁵ Gi zía bi dosé oru yì ené mióru ngára ńlísé óyóló'bó mĩmbé'desé wá ní, ómosé esé e wá. Kí'dí bi karanée sɔndì kadra ogu go gi ro zí Lomo 'dècì ngbanga 'yìma'dí e ní, ni 'dècì ngbangasé bisinyíne kíngaya.

⁶ Lomo “ni 'dècì ngbanga 'yìma'dí e miútúásáne kací mĩméngì ledre eyé.” ⁷ 'Yì máa yée ga bi ndìsìní méngì bilámá ledre gi zía ilíní gi ro zí Lomo ídine kí rokinyi kíye, kpá gi ro zía óto úndruyé gi zía ndìsìní óto komoyé gi

ro trɪdrɪ bɪ za fí ní, Lomo ni í'bí trɪdrɪ bɪ za fí ní zíye. ⁸ Yé ga bi iliní ledre 'bi Lomo wá, iliní yí eyé ndìsì méngì ledre bi iliní yí eyé ye ní, Lomo ni 'dècì ngbangayé bisinyíne. ⁹ Kúfú 'yì ga bi ndìsìní lúyú ledre káa zí ga gére ní, Lomo ni 'dècì ngbangayé bisinyíne. Ni tónó a aka fì kí kúfú Yúda e, zía nda ógùnè kíe ro kúfú 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní. ¹⁰ 'Yì máa yé ga bi ndìsìní méngì bilámá ledre ní, Lomo ni mbófo yé, zía ndìsìné óto úndrúyè. Mindìsìyè ni ídí bilámáne, ni tónó kí Yúda e zía nda ógùnè ro 'yì ga bi ngárá ndaní Yúda e wá ní. ¹¹ Lomo ifi ené simi 'yì e zía méngì bilámá ledre kpara zí ngíti géyì, zía ótoómo ngíti géyì wá.

¹² Kúfú 'yì ga bi ndaní Yúda e wá, owoní kpá lorù bi kóo Lomo i'bí zí Músa ndìsìné 'dódo a ní wá ní, togù luyúní ledre yá, Lomo ni 'dècì ngbangayé kpá kací 'bi eyé míméngì ledre. Togù Yúda e luyúní ledre ye yá, Lomo ni 'dí'bi akpa lorù bi kóo Músa ndìsì 'dódo a zíye ní 'dècì ngbangayé kíe. ¹³ 'Yì ga bi niyí útúásá kací komo Lomo ní, ndaá 'bi ené yé ga bi ndìsìní úwúómo lorù 'bi Lomo lá kí mbílíye ní wá, yí ené yé ga bi ndìsìní méngì ledre ga bi lorù 'bi Lomo ili ní. ¹⁴ 'Yì máa yé ga bi ngárá ndaní Yúda e wá, owoní eyé kpá lorù 'bi Lomo wá, zíye ndìsìyè méngì ledre ga bi Lomo ni kí rokinyi gí royé ní, méngìní née go ledre ga bi lorù ili yé ní. ¹⁵ Utúásá yì ené go káa zí éyì bi eké omoní kóo lorù 'bi Lomo go 'desì do mímbé'deyé zíye ndìsìyè méngì ledre e dùú kací a ní. Gí zía owoyemení go, míméngì ledre máa wo be 'di ni

bilámáne, wo be 'di ni bisinyíne. ¹⁶ Karanéé simi odu sındí kadra, Lomo ni 'dí'biógu 'yíma'dí e mbá kó'dúne zí Kírésıto Yésu ndışıné 'dəcı ng-bangayé kacı miméngı ledre eyé kpá kí misómú ledre eyé e mbá. Née ledre ga bi mándışı 'dódo yée zí 'yí e ní.

Loru bi Músa eké ní

¹⁷ Sée ga bi ásé Yúda e ndışısé mbófo rosé kídí ówoyemesé loru 'bi Lomo se, zıse óto rosé kídí ásé go mbigí 'yí ga bi 'bi Lomo ní. ¹⁸ Ówoyemesé miméngı ledre ga bi Lomo ili yée ní go, gı zıa ówosé loru ené bú bilámáne útuásásé go ífiyeme dongará ledre e bisinyí a kí bilámá a. ¹⁹ Ni simi dosé kídí útuásásé go 'dódoyeme ledre 'bi Lomo zí 'yí ga bi niyí simi mituluru ní, zıse ídise zıye káa zí bimióngó ní. ²⁰ Gı zıa bi komokenzı kí ma'dıi ni simi loru 'bi Lomo ówosé bú bilámáne ní, zıa ídine simi dosé kídí ásé útuásá 'dódo a zí 'yí ga bi owoní aka wá ní, togú mbú zí yée ga bi owoní aka lá cúku'dée ní. ²¹ Káa zí bi ótosé rosé ya ásé 'yí 'dódo ledre zí 'yí e ní, sara méngıse lolu ledre máa ga bi ndışısé 'dódo a née wá gı zí 'di? Ndışısé úku ledre kídí 'yí e ndanı úgu ugu wá, zıse nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndışı úgu ugu. ²² Ndışısé úku ledre kídí 'yí e ndanı só'do royé kí 'yí ga bi ofúnı royé kéye wá ní wá, zıse nda mbú ndışı méngı ledre ga gére née kpá akpa se. Ndışısé kpá úku ledre kídí 'yí e ndanı ndéré zí lomo ga bi yemení yée miyéme ní wá, zıse nda mbú ndá'basé kpá akpa se ndışı 'dí'biúgu dábu ga bi 'bi lomo ga bi yemení yée miyéme ní. ²³ Ndışısé úku ledre kídí ówoófusé loru 'bi

Lomo go, zíse ndìsì ndítí'dófusé do lorù ma'dáa kpá akpa se, ndìsìsè néesé í'bílúgu komokenyí zí Lomo. ²⁴ Míméngì ledre esé nì yí ené go cé káa zí ledre kóo ekéní simi miéké kúrú Lomo kídí, “Sée Yúda e, 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá nì niyí ndìsì úku sínyi ìrì Lomo gì zíse ní.”

²⁵ Sée Yúda e, togú ótosé mímbe'desé lá òdù ro útú ngburu, ndaá ro lorù 'bì Lomo wá, moko ndaá simi útú ngburu wá. Togú ndìsìsè go ndítí'dófusé gì do lorù 'bì Lomo yá, ásé ídí esé kpá cé káa zí 'yì ga bì ngára owoní lorù 'bì Lomo wá ní. ²⁶ 'Yì máa yée ga bì owoní lorù 'bì Lomo wá, togú ndìsìní go méngì mbá ledre ga bì Lomo nì kí rokinyi gì royé ní, niyí útúásá ídí kací komo Lomo káa do 'yì úwú lorù ené e. ²⁷ 'Yì máa yée ga bì owoní lorù 'bì Lomo wá, zíye ndìsìyè méngì ledre ga bì ndìsìní óto Lomo zía ídíne kí rokinyi ní, niyí útúásá í'bì ngbángáse, sée ga bì ndìsìsè ndítí'dófu gì do lorù 'bì Lomo ní.

²⁸ Ndìsìsè útú ngburu gì ro do ówo a kídí ásé Yúda e, néesé lá ledre 'bì sága ba, ndaá 'bì ené gì ro zíse ídíse mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní wá. ²⁹ Sée Yúda e gì ro zíse útúásáse kací komo Lomo káa do mbigí Yúda e, ídíse óyóló'bó mímbe'desé, ndaá 'bì ené òdù méngì ledre kací lorù wá.

3

Bílámá míméngì ledre 'bì Lomo

¹ Mándú'yú aka sée, togú 'yì nì gì simi kífú bì Yúda ní, togú 'yì utú ngburu kací lorù 'bì ondú

'bi Yúda e ní, éyí bi ni kí ledrené owóowó ní 'di?
 2 Máówo bú kídí zée Yúda e Lomo 'doduṭṭu kóo ledre ené zíze.

3 Ni ma'díi ngíti géyì Yúda ga gére née nṅunṅuní eyé ledre 'bi Lomo wá. Ndásé sómú ledre bi kídí Lomo ni ótoómo Yúda e go mbá gí ro yée ga bi nṅunṅuní ledre ené wá ní wá. Miyéme ledre bi Lomo yeme gí ro í'bí trìdrì bi za fí zí 'yì e ní, ni yì ené fú lá bo ni í'bí trìdrì née zíye. 4 Lomo oyólo'bó ené ledre ené wá, éyí bi uku go ní, ni fú lá méngì a. 'Yìma'dí e niyí yì eyé 'yì ranga ye. Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Lomo, ndaá 'bi eyí 'yì ranga wá.

Simi bi Lomo i'bí trìdrì née go zí 'yì e ní, 'yì e mbá niyí ówo a kídí Lomo ndaá 'bi 'yì ranga wá."

5 Kaci kadra mbá lúyú ledre ezé ndìṣì 'dódo a zí 'yì e kídí Lomo ndaá 'bi ené 'yì lúyú ledre wá. Togú kenée yá ni miútúásáne zí Lomo 'dècì nṅbangazé. Mándìṣì úku ledre ba kí sómú ledre bi 'bi 'yìma'dí ní. 6 f'i, ndaá 'bi ené kenée wá. Togú idí kóo kenée yá, sí ledre bi zí Lomo 'dècì nṅbanga 'yì lúyú ledre e gí roa ní ndaá 'bi ené e wá. 7 Togú 'yì uku ledre kídí, "Ranga bi mándìṣì ranga ndìṣì óto ngíti géyì 'yì e zíye ndìṣiyé kófó ìrì Lomo gí zía bi Lomo ndaá 'bi ené 'yì ranga wá ní, Lomo ni nda 'dècì nṅbangamá gí ro 'di?" 8 Ngíti 'yì utúasá kpá go úku ledre kídí, "Idízé ndìṣì úku sínyi ledre gí ro zí 'yì e ówo éyí bi ni bilámáne ní 'di?" Ngíti géyì 'yì e ukuní kídí ndìṣizé úku ledre kenée. Éyí ndaá 'bi ené kenée

wá, ɾanganí yí eyé nées ɾanga. Ni miútúásáne zí Lomo 'dó'do 'yí ga gére nées.

'Yí e niyí mbá 'yí lúyú ledre e

⁹ Ngíti géyí 'yí e gí dongaráze Yúda e somúní 'bì eyé kídí miméngí ledre eyé ni dọ̀ú ne bilámáne do komo Lomo rómo 'bì kúfú 'yí ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. Éyí ndaá 'bì ené kenée wá, gí zía zée Yúda e kí 'yí ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní, azé mbá 'yí lúyú ledre e.

¹⁰ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,
 “'Yí bì kíé'do káa yaá ni miútúásáne kací komo Lomo ní ndaá.

¹¹ 'Yí bì kíé'do káa yaá owoyeme ledre 'bì Lomo go, bilámáne ní ndaá.

'Yí bì ni kí 'bú Lomo doné ní ndaá.

¹² 'Yí e za mbá oyóní sogoyé go zí Lomo,
 Niyí yí eyé go káa zí gbékpí cící éyí ní.
 'Yí bì kíé'do káa yaá ndìşì méngí bilámá ledre ní ndaá.”

¹³ “Ledre ga bì ndìşìní úku yée ní inyiní wá.
 Dondeneyé ndìşì ɾanga yí ené dọ̀ú ɾanga.”

“Ódro bì ndìşì ólúógú gí tarayé ní ni bisinyíne káa zí wowó kámá okó ní.”

¹⁴ “'Yí ga gére nées odú ledre eyé ni dọ̀ú lómú 'yí e.”

¹⁵ “Mimbé'deyé ndìşì ésí 'diya zíye ndìşiyé óto unğú ro 'yí e.

3:12 3:12 Ke'bì 'bì Dawídi e 14:1-3, 53:1-3, 'Yí 'dódo ledre e 7:20

3:13 3:13 Ke'bì 'bì Dawídi e 5:9   **3:13** 3:13 Ke'bì 'bì Dawídi e 140:3   **3:14** 3:14 Ke'bì 'bì Dawídi e 10:7

- 16 Ogūnì eyé dongará 'yì e kí bikìdrì wá, ndìṣìní ógū 'bì eyé yì eyé fú lá kí bisinyí ledre.
- 17 Iliní eyé ledre bì ndìṣì óto 'yì e zíye ídíye kí rokinyi ní wá.”
- 18 “Simì ledre ga gére nées mbá, eréní eyé kpá Lomo wá.”
- 19 Nées sì ledre bì máúku ledre gì zía zise lorū uku kídí, 'yì bì kíé'do yaá ndaá 'yì lúyú ledre wá ní ndaá. 'Yìma'dí e za mbá niyí 'yì lúyú ledre e do komo Lomo. ²⁰ 'Yì ni bo ni úku ledre ya nées ndaá 'yì lúyú ledre wá, Nées ndìṣì méngì ledre e za mbá kací lorū? Lorū ndìṣì úku 'dódo mbá bisinyí míméngì ledre ezé e.

Ngúnḡu ledre ni misi'di 'bì ómo

²¹ Bì ba ní, mikánda misi'di ni goó bo kpí gì zì lorū bì kóo Músa eké simì miéké kúrú Lomo bì 'yì ni útúásá ídí doa káa do mbigí 'yì 'bì Lomo ní. Lomo 'dodo ogū go. Misi'di máa nées ni ledre bì kóo Músa eké, zì nébì e kpá ódroyé kóo gì roa go 'desì ní. ²² Odu misi'di bì zì 'yì e ídíye doa mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní ni dujú ngúnḡu ledre Kírésìto Yésu, abú áyí gì simì kífú máa wo be 'di. ²³ 'Yìma'dí e za mbá luyúní kóo ledre go, utúásání útúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e wá. ²⁴ Yì ené tí lá gì zía bì Lomo ni bilámá 'yì ní, 'búze 'yìma'dí e ofu doa go. Zía kása Kírésìto Yésu ógū yómo zée gì simì umbu bì kóo azé úyu a ze gì zì lúyú ledre ezé e ní. ²⁵ Lomo kasaogu Yésu úyuné káa do 'dáná

éyí gí ro yémelúgu dongaráze kéne. 'Yí ga bi ńgununí ledre 'bi Yésu go ní, Lomo ni yómo yée. 'Dá'dá zí Yésu kí óguné, Lomo ndiṣi kóo útusimíné miútu 'do'do ené kóo 'yí lúyú ledre e wá. ²⁶ Gí zí kéyí née ní, cakaba Lomo 'dódo ma'díi ledre ené go kpurú gí simi umbu bi Yésu uyu gí rozé ní. Mengi ledre ga gére née kenée gí ro zía 'dódo a kídí née lụlụoyó lúyú ledre 'bi 'yí ga bi ńgununí ledre 'bi Yésu ní go 'dá'ba.

²⁷ Bi née ní ní, éyí ni bo zíze mbófo rozé gí roa? f'i, éyí ndaá. 'Yíma'dí utúasá ené útúasá kací komo Lomo gí zí lódú kací lorú 'bi Músa wá, yí ené gí zía bi ńgunuzé ledre Yésu ní. ²⁸ Utúasázé kací komo Lomo ba ndaá 'bi ené gí zía bi ndiṣizé méngi ledre ga bi lorú 'bi Músa uku yée ní wá, yí ené gí zía bi ńgunuzé ledre Yésu ní. ²⁹ Ndiṣisé sómú a káa zí éyí bi Lomo oto lá dọú 'bú kífúze Yúda e ní? f'i, oto kpá 'bú kífú 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. ³⁰ Lomo ni dọú kíe'do. Misi'di bi azé útúasá doa kací komoa togú zée Yúda e togú mbú 'yí ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní, ni dọú kíe'do togú ńgunuzé ledre Yésu go ní. ³¹ Káa zí bi ńgunuzé nda go ledre Yésu ní, idíze mu ụcụoyó lorú ga bi Músa éké yée ní 'dá'ba? f'i, ndaá kenée wá. Ndiṣizé née óto ledre ga bi kóo Músa eké yée ní zíye ídíye ma'díi.

4

Abarayáma ni mbigí 'yí 'bi Lomo

¹ Owú 'bi Babá e, idíse ówo a bilámáne kídí Abarayáma ni tí ma'díi 'yí bi 'di'bi ledre 'bi

Lomo go kíngaya, ni kpá mongú bulúnduzé tara mbotu ezé 'bi Yúda e ní. ² Idí ya kóo bilámá miméngi ledre 'bi Abarayáma oto wo ne zía útúásáne káa do mbigí 'yi 'bi Lomo, káa bi ni kóo ndiši mbófo roné gi roa. f'i, ndaá 'bi ené kenée wá. ³ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Abarayáma utúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yi ené yi ené gi zía bi ngungu ledre 'bi Lomo ní.”

⁴ Késí bi ndišiní í'bí a zí 'yi 'bi moko do odu éfé ní ndaá 'bi ené káa do sáká éyi wá, yi ené gi zía menginí moko go gi roa. ⁵ Togú 'yi ndiši tí fú dujú méngi moko óyóló'bó sómú ledre ené zía ngungu ledre 'bi Lomo wá, utúásá útúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yi ené wá.

⁶ Ngúru mongú 'yi Dawídi eké omo kóo ledre simi miéké kúrú Lomo kídí, éyi bi ndiši oto 'yi zía idíne mbigí 'yi 'bi Lomo ní ndaá 'bi ené bilámá moko ené wá, yi ené ngungu ledre 'bi Lomo. ⁷ Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,
 “Yi ga bi niyi idí kí rokinyi kíngaya ní
 yi ené yée ga bi Lomo otoomo lúyú ledre eyé
 go ní.

⁸ Ma'díi, 'yi née ni idí kí rokinyi kíngaya
 gi zía lúyú ledre bi kóo roa ní Ngére Lomo
 'di'bioyó go.”

⁹ Sómúsé 'bi esé kídí rokinyi née ni idí dujú zize Yúda e gi zía bi utúzé go ngburu ní, togú kpá zí kufú 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní? Káa zí bi kóo máúku úwúsé go ní, kídí Abarayáma utúásá kací komo Lomo káa do mbigí 'yi ené gi

zía bi ñgunḡu ledre 'bi Lomo ní. ¹⁰ Abarayáma utúasá kací komo Lomo ndaá 'bi ené gi do kací a bi utú go nḡbuḡu ní wá, yi ené 'dá'dá gi zía kí útúne nḡbuḡu. ¹¹ Abarayáma ñgunḡu ledre 'bi Lomo 'dá'dá ni nda fú útú nḡbuḡu. Utú nda nḡbuḡu gi 'dá'ba lá gi ro do 'dódo a kídí née ni go mbigí 'yi 'bi Lomo. Née sị ledre bi ni gi zía bulúndu 'yi ga bi za mbá ñgunḡuní ledre Lomo go abú utúní nḡbuḡu wá ní. ¹² Abarayáma ni kpá bulúndu 'yi ga bi utúní go nḡbuḡu ní, 'búó togú ñgunḡuní ledre 'bi Lomo go káa zí bi kóo Abarayáma ma'dáa ñgunḡu ledre 'bi Lomo 'dá'dá zía kí útúne nḡbuḡu ní.

¹³ Lomo uku kóo ledre kídí née ni í'bí do sogo kánḡá mbá zí Abarayáma kí owú 'bi ené e zía ídíné káa do 'bi eyé. Lomo uku ené kóo ledre née gi zía bi Abarayáma ndịsị lódú kací lorḡ ga bi Músa eké yée ní wá, yi ené gi zía bi Abarayáma ma'dáa ñgunḡu ledre 'bi Lomo ní. ¹⁴ Idí yaá Lomo ili kóo méngi bilámá ledre duḡ zí 'yi ga bi ndịsine lódú kací lorḡ ní yá, káa bi moko ndaá ba simi ñgunḡu ledre 'bi Lomo wá. ¹⁵ Togú lorḡ ni bo yá, 'do'dó ni bo zí 'yi ga bi niyí 'déwe lorḡ ma'dáa ní. Togú lorḡ ndaá yá, éyí bi niyí 'déwe a ní ndaá.

¹⁶ Lomo ndịsị í'bí éyí zí 'yi e kací bilámá mimbe'dené gi zía ili idíní ótoómo royé mbá zine. Éyí bi kóo Lomo uku ledre a kídí née ni í'bí a zí Abarayáma kí owú 'bi ené e ní, ni gi ro 'yi ga bi ñgunḡuní ledre 'bi Lomo go káa zí Abarayáma ní. Ndaá 'bi ené duḡ zí 'yi ga bi niyí kí lorḡ zíye ní wá. Gi zí kényí née zí Abarayáma

ídíne go bulúnduzé ga bi ɲuɲɔguzé ledre 'bi Lomo ní. ¹⁷ Née sị ledre bi Lomo uku ledre zị Abarayáma kídí, “Máóto yị go káa do bulúndu tú'dụ rịkị sị do 'yịma'dí e.” Gị zía miméngị ledre 'bi Abarayáma ni miútúásáne kací komo Lomo, zía ɲnyiné ɲuɲɔgu ledre 'bi Lomo bi ndịsị úru 'yị e ne gị simi umbu, kpá 'yị otoogu éyị e ní.

¹⁸ Gị zía bi Abarayáma oto komoné kací ledre bi Lomo uku zía ní, zía ídíne 'bụ 'yị ga bi ɲuɲɔguní ledre 'bi Lomo ní za mbá tí káa zị kóo Lomo uku zía kídí, “Bulúnduyị e ɲiyí karanée ídị kpá tú'dụ kenée.” ¹⁹ Abú Abarayáma owo tí go kídí née ngoko go gị zía simibi doné go cị ɲnyị (100), me'bené Sára ni go kpá ngokoné yée utúásaní lolụ kóo ndíki owụ e wá yá, ²⁰ zía kóo fú lá óto komoné kací ledre kóo Lomo uku zía ní. Zị ɲuɲɔgu ledre ené í'bí roko'bụ zía, zía ndịsịné í'bí mbófo éyị zị Lomo. ²¹ Gị zía owo bú kídí ledre bi Lomo uku zíne ba ní, ni méngị roné gị zía, roko'bụ ni zị Lomo ma'dáa. ²² Née sị ledre bi Abarayáma utúásá kací komo Lomo gị zía káa do mbigí 'yị ené ní. ²³ Abú Abarayáma ni miútúásáne kací komo Lomo yá, ndaá lá dụwo wá, ²⁴ azé kpá miútúásáze kací komo Lomo gị zía ɲuɲɔguzé ledre ené go, gị zía uru Ngére ezé Yésu ne gị simi umbu. ²⁵ Yésu uyu gị ro lúguoyó lúyú ledre ezé.

5

Utúásázé go kací komo Lomo

¹ Éyí bí karaba oto zée zíze útúásáze kací komo Lomo ní, ñi ledre ené bí ñgunğuzé ní. Gí zí kényi nées zía kásaógu owú 'bí ené Kírésìto Yésu bí ñi Ngére ní 'dí'bilúgu zée zíne. ² Gí zía bí ñgunğuzé ledre 'bí Lomo ní, oto zée go zíze ówoyéme mimbé'de Lomo bí bilámáne rozé ní. Azé go kí mongú rokinyi gí zía owoyemezé go kídí, azé karanée ídí 'be 'bí Lomo simi mongú rokinyi. ³ Ndaá kpá lá ñwú ledre máa wo nées wá, togú 'do'dó ndiki zée mbú ne yá, azé kpá lá ñđisí í'bí mbófo éyí zí Lomo gí zía karanée gí do kací 'do'dó nées, azé ídí kí rokinyi gí zí Lomo. ⁴ Togú torozé go kpá fú lá ngbúó yá, azé útúásá kací komo Lomo gí zía azé go kí mongú óto komo zía. ⁵ Utúásá ené ótoómo zée fú lá simi 'do'dó wá gí zía oto 'búze go doné kíngaya zía í'bí 'Dówúne ógu ñđisíne simizé ñđisí í'bí roko'bu zíze gí ro zíze óto 'búne kíngaya.

⁶ Mengi bilámá ledre nées zíze kenée gí zía owo bú kídí utúasázé yómo rozé kí rozé wá. Zía kása Kírésìto ógu yómo zée. ⁷ Ma'díi 'yi bí kíé'do do sogo káńgá ba ñi ñgunğungu a zíne úyuné gí ro ezené ní ndaá. Abú eze a máa nées ñi mbigí 'yi 'bí Lomo togú ñi 'yi méngi bilámá ledre. Togú zí 'yi úyuné gí ro ezené kenée yá, 'búó togú ñi ódó mimbé'dené miódó. ⁸ Lomo oto 'búze go kíngaya tí bí ngára ndazé bilámá 'yi e wá ní, zía kásaógu Kírésìto úyuné do bí kacize.

⁹ Káa zí bí Yésu uyu go gí rozé, Lomo 'di'bioyó lúyú ledre ezé go gí zía ní, azé nda go mbigí 'yi ga bí 'bí Lomo ní, mimbé'de Lomo esí lolu rozé wá. ¹⁰ Abú azé kóo ezeokó Lomo yá, simi bí Yésu

ogú úyu gí rozé ní, dongaráze eme go kí Lomo. Azé ídí go trıdrızé za fı káa zı bı Yésu urú gı simi umbu zıa ídine trıdrıne za fı ní. ¹¹ Ndaá ídí lá duú ledre máa wo née wá, idíze ndışı mbófo Lomo gı ro bılamá ledre bı Kırésıto Yésu Ngére ezé mengı, zıa yéme dongaráze kí Lomo gı ro zıze ídize mbigı 'yı ené e ní.

Ledre gı ro Ádama e kı Kırésıto

¹² Gı zıa bı Ádama ni mızefı 'yı lúyú ledre ní, zı lúyú ledre óguné do sogo kángá mbá, zı umbu óguné do 'yıma'dı e gı zıa niyı go mbá 'yı lúyú ledre e. ¹³ Lomo ni úkuı'bí lorı zı Mısa éké a ní, lúyú ledre ni koo kú goó bo. Tı lá gı zıa bı lorı ndaá 'bı ené aka koo wá ní, éyı bı ni 'dodo a kídı 'yı ndıtı'dofu do lorı go ní ndaá. ¹⁴ 'Yıma'dı e tonónı koo úyu go kú 'desı do ndéréóguné gı simi şındı kadra bı zı Lomo í'bíogu lorı zı Mısa éké a ní. Abú 'yı ga gére née ndıtı'dofunı eyé gı do lorı 'bı Lomo káa zı bı koo Ádama mengı ní wá ndotó.

Ledre née 'dodo kídı Ádama ni manda 'bı 'yı ga bı koo 'desı ní, Yésu ni 'bı ené manda 'bı 'yı ga bı utúasánı go kacı Lomo ní. ¹⁵ Éyı ga bı Ádama kı Yésu mengını ní oto éyı e gbre zıye méngı royé zı tú'dú 'yı e. Éyı ga bı mengını yéé ní niyı mbá mingungúcuá nderénı eyé do mısı'dı kıé'do wá. Kála ledre bı Ádama kala kúrú Lomo ní 'dı'biogu umbu go do tú'dú 'yı e. Kpá kenée úwú kúrú Lomo bı Kırésıto Yésu uwú ní, 'dı'biogu trıdrı go zı tú'dú 'yı e gı zı bılamá mimbé'de Lomo bı royé ní. ¹⁶ Lúyú ledre 'bı bıkéřı 'yı oto mimbé'de

Lomo é síne zía 'déci ngbanga 'yìma'dí e. Sáká éyí bì Lomo mengi kpurú gi simi Yésu ní oto tú'dú 'yì e go zíye útúásáye komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ¹⁷ Bìkérí 'yì luyú ledre ne zí umbu ógúné komo 'yìma'dí e mbá. Simi bì Kírésito Yésu ogú zía úyuné gi ro 'yìma'dí e ní, zí mimbé'de Lomo ìdríne ro 'yì ga bì ndikiní sáká éyí bì gi zí Lomo ma'dáa ní, zía yómo yée.

¹⁸ Káa zí bì kenée ní, kála ledre bì kóo Ádama kala ledre 'bì Lomo ní, zí ledre ené kpá kí ledre 'bì 'yìma'dí e mbá sínyíne komo Lomo zía 'déci ngbangayé mbá. Nda gi zía bì ngará Yésu kala ené kúrú Lomo wá ní, zía ógúné úyuné gi rozé karaba zize útúásáze kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ¹⁹ Gi zí kála ledre 'bì bìkérí 'yì, zí tú'dú 'yì e ídíye mbá 'yì luyú ledre e. Kpá kenée gi zí bìkérí 'yì bì uwú kúrú Lomo ní, zí tú'dú 'yì e ídíye mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní.

²⁰ Ekéní lorú gi ro zía 'dódoógú luyú ledre nda za kíngaya. Simi bì 'yì e niyí ndísi luyú ledre nda za kíngaya ní, zí mimbé'de Lomo nda ìdríne royé kíngaya. ²¹ Káa zí bì luyú ledre ala'dutú do 'yìma'dí e mbá, zía 'dí'biógú umbu doyé ní, kpá kenée mimbé'de Lomo ala'dutú do 'yì ga bì utúasání go kací komoa ní zía 'dí'biógú trídri bì za fí ní zíye kpurú gi simi Kírésito Yésu bì ni Ngére ezé ní.

6

Urúze gi simi umbu 'bì luyú ledre go

¹ Owozé go kídí mimbé'de Lomo ni bilámáne káa zí bì goó kenée ní, idíze fú ndísi luyú ledre

'du'dorú gí ro zí Lomo ndíşíné ótoómo ledre zíze gí zía bì mímbé'dea nì bilámáne ní? ² F'i, ndaá kenée wá. Simi bì kóo ngára ngunğuzé aka ledre Yésu wá ní, azé yí ezé kóo go mbá umbuzé simi lúyú ledre. Nda bì i'bíní babatıza zíze ní, uruní zée go gí simi umbu 'bì lúyú ledre zíze ídíze trıdrızé. ³ Zée ga bì za mbá 'di'bizé babatıza kí ırı Kírésıto Yésu ní, nì yí ené kóo go káa zı éyí bì uyuzé go ndro kí Yésu ní. ⁴ Simi bì i'bíní babatıza zíze ní, nì kóo káa zı éyí bì kóo uyuzé go miúyu do óto zée ndro kí Kírésıto ní. I'bíní babatıza zíze gí ro zíze úrúze simi mikánda trıdrı cé káa zı bì 'Buzé Lomo kí mongú roko'buné uru Kírésıto ní.

⁵ Káa zı bì azé kóo go kí Yésu éyí kíé'do simi miúyua ní, azé go kpá éyí kíé'do kéne simi miúrua. ⁶ Owozé go kídí kurú mímengı ledre ga bì kóo azé kúe ní, Yésu 'di'bi kóo go mbá roné úyuné kúe do mingbúngbu kágá. Gı zı kényı née ní, ndazé lolu fú lá 'yı lúyú ledre e wá. ⁷ Lúyú ledre ndaá lolu kí roko'buné dozé wá gı zía uyuzé go zíze ólúogú ezé gı simi a.

⁸ Káa zı bì Kírésıto uyu gı rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye. Nda simi bì urú ní, zíze úrúze ndro kéye. ⁹ Gı zı kényı née, owoyemezé go bilámáne, kídí bì kóo Kírésıto uyu zía úrúne ní, uyu andá ené lolu roné wá, nì nda ídí ené go trıdrı za fı. ¹⁰ Simi bì uyu gı ro lúyú ledre ezé ní, uyu dujú kí'di kéri, urú kpá dujú kí'di kéri. Nì cakaba mindışíné trıdrı kí Lomo do bi kíé'do za fı.

¹¹ Ídíse ówo a kídí lúyú ledre ala'dutı lolu dosé wá, Kírésıto Yésu i'bí mikánda trıdrı go zıse, áse

go trɪdriṣé zí Lomo. ¹² Káa zí bi goó kenée ní, ndásé ótoómo lúyú ledre zía ídine ngére esé, zise ndiṣiṣé méngi duṣú bisinyí ledre ga bi rosé ili yée ní wá, gi zía rosé née ni ógụ úyu ené miúyu. ¹³ Káa zí bi Lomo i'bí mikánda trɪdri go zise ní, ndásé lolu í'bí rosé ndiṣi méngi bicayi ledre ga bi rosé ili yée ne ní wá. Ídísé í'bí rosé ndiṣi méngi duṣú ledre ga bi Lomo ili yée ní. ¹⁴ Lúyú ledre nda ídí ngére dosé wá gi zía loru bi Músa eké ní ala'duṣu ené dosé wá. Bilámá mimbé'de Lomo bi rosé ní, ala'duṣu yí ené dosé goó ne.

Azé nda go owúkụlụ 'bi Lomo

¹⁵ Káa zí bi ndazé lolu si loru bi Músa eké ní wá ní, bilámá mimbé'de Lomo bi rozé ní, ala'duṣu yí ené dozé goó ne ní, idíze mu ndá'ba ndiṣi lúyú ledre? Íi, éyi ndaá ídí kenée wá.

¹⁶ Ndásé ótoómo rosé káa do owúkụlụ 'bi lúyú ledre zía ídine ngére esé wá, gi zía lúyú ledre ndiṣi 'dí'biógụ umbu. Bilámá a ídísé ótoómo Lomo zía ídine ne Ngére esé zise ndiṣiṣé méngi duṣú ledre ga bi ili yée ní. ¹⁷ Kóo 'desi ní, áse kóo owúkụlụ 'bi lúyú ledre. Mbófo éyi zí Lomo gi zía 'dí'bisé bilámá ledre ené bi ndiṣini 'dódo a zise ní go kí mimbé'desé kíé'do. ¹⁸ Lomo ootoomo sée gi simi lúyú ledre esé e go, ása nda go owúkụlụ ené e.

¹⁹ Mándiṣi úku ledre owúkụlụ e zise gi ro zise ówoyéme ledre ga bi mándiṣi úku yée ní gi zía ngúnṅu ledre esé ndaá aka kí roko'buné wá. Kóo 'desi ní, ótoómosé kóo rosé káa do owúkụlụ 'bi lúyú ledre, zise ndiṣiṣé méngi ledre ga bi Lomo ndaá kí rokinyi gi royé wá ní. Ili nda go zise í'bí

rosé mbá ndịsị méngị ụjụ éyị ga bī Lomo ili yée ní. ²⁰ Simi bī kóo lúyú ledre nì aka ngére esé ní, sómúndíkísé esé kóo ledre méngị bilámá ledre ga bī niyí miútúásáye kací komo Lomo ní wá. ²¹ Simi sịndí kadra máa bī kóo née ní, éyị bī kóo ndíkísé simi miméngị ledre ga bī kóo ásé simi a ní 'di? Bī tí lá komokenyí kí umbu ní. ²² Káa zí bī lúyú ledre ndaá lolụ ngére esé wá ní, ásé nda go owúkụlụ ga bī 'bī Lomo ní. Ndịsịsé nda go méngị ledre ga bī niyí miútúásáye kací komo Lomo ní, odu a ásé ndíki trịdrị bī za fí ní. ²³ Lúyú ledre ndịsị 'di'biogu zí 'yị e umbu, Lomo 'di'biogu 'bī ené zí 'yị e sáká éyị bī nì trịdrị bī za fí ní gị zí bilámá mimbé' dea bī rozé kpurú gị simi Kírésìto Yésu bī nì Ngére ezé ní.

7

Ólúógusé gị simi lorụ 'bī Músa go

¹ Owú 'bī Babá e, másómú ówosé bú bilámáne kídí lorụ nì kí roko'buné ụjụ do 'yị bī nì aka trịdrị ní. Máúku ledre ba zise, sée ga bī ówosé lorụ bú ní. ² Lílì a nì káa zí togú ofúní kára go yá, lorụ odóngerị wo go ụjụ zí o'do bī ofú wo née. 'Búo togú o'do máa née uyu go yá, kára née ndaá lolụ miódóngérìné zí o'do máa née wá. ³ Togú o'do 'bī kára née nì aka bo zía ndéréne só'do ngítí o'do yá, lorụ ya kídí née go lúyú ledre, kára née méngị 'berị go. Togú o'do 'bī kára née uyu go miúyu yá, kára máa née méngị ené née 'berị wá.

⁴ Zée kése, azé kóo mbá sị lorụ. Simi bī Kírésìto uyu gị rozé ní, uyuzé kóo go ndro kéye.

Zíze úrúze kpá ndro kéye gi ro zíze ndịsìzé méngì éyì ga bì Lomo ili yée ní. ⁵ Simì bì kóo ngárá nṅunṅuzé aka ledre Yésu wá ní, ndịsìzé kóo mbá méngì ledre ga bì rozé ili yée ní, ambá ledre maáge ndịsìní 'dí'biógụ umbu gi zía ndịsìzé kóo lódú dụnú kací lorụ bì Músa eké ní. ⁶ Bì ba ní, ndazé ezé lolụ sị lorụ wá gi ro zíze méngì dụnú éyì ga bì Lomo ili yée ní gi zía kurú ledre ga bì azé kée ní uyuní gi simizé go, mịkándá ledre nì nda goó ne simizé simì roko'bu 'bì 'Dówú Lomo.

Ịcị okó kí lúyú ledre

⁷ Bì nées ní ní, lorụ nì bisinyí éyì ke? Ị'ì, togú lorụ ndaá kóo ídì wá yá, káa bì máútúásá ówo a bì kídì lúyú ledre nì bo ní wá. Káa zì bì lorụ uku kídì, “Ndá óto 'bú éyì 'bì 'yì wá ní.” Káa bì máútúásá kpá ówo a bì kídì óto 'bú éyì 'bì lafú 'yì e nì bisinyí ledre ní wá. ⁸ Lúyú ledre oyólo'bó lorụ gi ro zì 'bú bisinyí ledre ndịsì ngbóróne simimá. Ídì kóo lorụ nda ídì wá, káa bì lúyú ledre ndaá ba kí roko'buné wá. ⁹ Simì bì kóo ngárá máówo aka kóo lorụ wá ní, mááyí yì amá kóo kí ro domá. Simì bì máówo nda lorụ ní, zì komomá líkpíne zíma ówoyéme a kídì lúyú ledre nì go simimá kíngaya. ¹⁰ Másómú 'bì amá kóo kídì m̀ndịsìmá nì ídì bilámáne gi zì lorụ, ábuwá lorụ ogụ nda yì ené óto m̀ndịsìmá zía ídìne bisinyíne.

¹¹ Lúyú ledre owo m̀dogu ené kpurú gi simì lorụ, zía lóndo máa. Gí zì kẹyì nées ní, zì

míndìsìmá nda ídíne go bisinyíne. ¹² Abú kenée ndotó, lorú nì yí ené 'bì Lomo, nì bilámáne ndìsì 'dódo mbigí ledre ga bì Lomo ili yée ní.

¹³ Togú lorú nì bilámá éyí ní, nì óto míndìsìmá zía ídíne bisinyíne lará a káa be 'di? f'i, éyí ndaá kenée wá. Yí ené lúyú ledre bì owo mi'dogu ené kpurú gí sìmì lorú zía óto míndìsìmá bisinyíne ní. Gí zí kényí née ní, 'dodo go kídí lúyú ledre nì bisinyí éyí. ¹⁴ Owozé go kídí lorú nì yí ené 'bì Lomo. Lúyú ledre nì yí ené gí zíma bì málányá yí amá fú ro méngì bisinyí míméngì ledre ní. ¹⁵ Máówoyéme amá éyí bì mándìsì méngì a ní wá, máméngì nda yí amá éyí bì ili zíma méngì a wá ní. ¹⁶ Togú mándìsì méngì éyí ga bì ili kóo zíma méngì yée wá ní yá, mángúngu go kídí ma'díi lorú nì yí ené bilámá éyí. ¹⁷ Máméngì amá éyí ga gére née máa wá, yí ené lúyú ledre bì ála'dùtù domá ní, oto máa née zíma ndìsìmá méngì ledre ga gére née.

¹⁸ 'Bú méngì bilámá ledre nì yí ené kóo tí bo domá, bì méngì a ndaá kóo zíma wá gí zía lúyú ledre oto kóo 'be 'bì ené go simimá. ¹⁹ Gí zía bì 'be 'bì lúyú ledre nì nda kóo simimá ní, zía ndìsìné gága máa, zíma nda ndìsìmá méngì ledre ga bì ili yée ní. ²⁰ Togú máméngì lúyú ledre yá, née ndaá 'bì ené ledre amá wá, née ledre 'bì lúyú ledre bì oto 'be 'bì ené simimá ní.

²¹ Lorú ndìsì 'dódo a zíma, kí'dí bì máíli go méngì bilámá ledre ní, lúyú ledre bì simimá ní ndìsìne 'dùtù mìsi'di a gí zíma. ²² Abú kenée ndotó, zíma í'bí romá kí sómú ledre amá mbá méngì dùú ledre bì lorú 'bì Lomo ili zíma

méngi a ní. ²³ Máówo go kídí do okó e niyí bo gbre do mimbé'demá kací kadra mbá ndịsi órọ royé. Ngíti a ili máídí ndịsi méngi bisinyí ledre, ngíti a ili 'bi ené máídí ndịsi méngi ledre bi Lomo ili ní. ²⁴ Máówo kóo wá, mááyí kóo ólúogụ gi sị sịlị lúyú ledre bi ala'dụtu domá ní lárá a káa be 'dí? ²⁵ Mbófo éyí zí Lomo, zía kásaogụ Kírésìto Yésu Ngére ezé yómo máa.

Mándịsi nda go méngi éyí bi lorụ ené ili ní, tí lá gi zía bi mááyí 'yìma'dí ní, romá ili fú lá máídí méngi bisinyí ledre.

8

Mikánda trịdrị ni gi zí 'Dówú Lomo

¹ Káa zí bi azé go 'yi ga bi 'bi Kírésìto Yésu ní, Lomo 'decị ené ngbangazé bisinyíne wá, ² gi zía 'Dówú Lomo 'di'bioyó zée gi simi roko'bu 'bi lúyú ledre bi kóo ni 'dí'biogụ umbu dozé ní go. I'bí nda mikánda trịdrị go zize gi zí bilámá ledre bi Kírésìto Yésu méngi zize ní. ³ Lorụ 'bi Músa utúasá ené í'bí mikánda trịdrị zize wá, gi zía lúyú ledre bi ala'dụtu dozé ní 'di'bioyó roko'bu gi zize go. Née sị ledre bi Lomo kasaogụ owú 'bi ené Yésu zize yáa káa do 'yìma'dí gi ro zía rómo komo lúyú ledre. ⁴ Lomo méngi ledre née kenée gi ro zize ndịsìzé méngi dụú bilámá ledre ga bi niyí miútúásáye káa zí bi Lorụ 'bi Músa uku ní. Ndịsìzé nda go méngi dụú ledre ga bi 'Dówú Lomo uku yée ní, ndaá lolụ kací ledre ga bi rozé ili yée ní wá.

⁵ 'Yi ga bi ndịsìní méngi ledre ga bi royé ili ní, i'biní 'bi eyé sómú ledre eyé mbá gi ro ledre

ga bi royé ili yée ní. 'Yì máa yée ga bi ndìşiní lódú kací ledre ga bi 'Dówú Lomo ndìşì úku yée ní, i'biní 'bi eyé sómú ledre eyé mbá zí 'Dówú Lomo. ⁶ Míméngì ledre kací sómú ledre bi rozé ili yée ní, ndìşì 'dí'biógú zí 'yì umbu. Míméngì ledre kací sómú ledre bi 'Dówú Lomo ndìşì í'bí a ne ní, ndìşì ótó 'yì e zíye ídíye kí trìdrì bi za fí ní kpá kí mímbé'de kìdrì. ⁷ 'Yì ga bi ndìşiní méngì òwú ledre ga bi royé ili yée ní, niyí ezeokó Lomo. Gí zí keyì née utúasání eyé méngì ledre kací lorú 'bi Lomo wá. ⁸ 'Yì ga bi ndìşiní méngì òwú ledre ga bi royé ili yée ní, utúasání eyé ótó Lomo zía ídíne kí rokinyi wá.

⁹ Sée ga bi ngára méngìsè lolú ledre ga bi rosé ili yée ní wá ní, ásá nda go kpì gí zía 'Dówú Lomo ni nda go simisé ndìşisè nda go méngì ledre ga bi ndìşì úku yée zise ní. 'Yì ga bi ngára Kírèsìto ndaá do mímbé'deyé wá ní, ndaní eyé 'yì ené e wá. ¹⁰ Káa zí bi Kírèsìto ni go do mímbé'desé ní, abú gbékpì rosé née ni úyu gí zía bi lúyú ledre 'di'biogú umbu go do sogo kángá ní yá, 'Dówú Lomo ni í'bí mikánda trìdrì zise gí zía útúasásé go kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ¹¹ Lomo bi kóo uru Kírèsìto Yésú gí simi umbu ní, ni kpá úru sée gí simi umbu gí zía 'Dówú Lomo ni go simisé.

¹² Owú 'bi Babá e, káa zí bi ngára lúyú ledre ala'dutú lolú dosé wá ní, ndásé lolú ndìşì méngì éyì ga bi rosé ili yée ní wá. ¹³ Togú ndìşisè méngì bisinyí ledre, Lomo ni 'dècì ngbangasé bisinyíne. Ídíse ótóomo mímbé'desé zí 'Dówú

Lomo ndịsiné simi a zía í'bí roko'bu zise, gi ro zise ótoómo bisinyí ledre e za mbá 'dá'ba.

14 'Yì ga bì ndịsiní mēngi ledre e kací kúrú 'Dówú Lomo ní, niyí go mbigí owú ga bì 'bì Lomo ní. 15 Lomo i'bí 'Dówúne simizé née gi ro 'dí'bióyó ngiri kée gi rozé 'dá'ba, gi do bì zize ówo née káa do 'Buzé. 16 'Dówú Lomo ndịsi ódro do mimbé'dezé kídí ma'díi, azé owú ga bì 'bì Lomo ní. 17 Káa zí bì nḡuḡuzé ledre 'bì Kírésito Yésu owú 'bì Lomo go ní, azé go ndro kí Yésu owú ga bì 'bì Lomo ní. Káa zí bì kóo Yésu 'do'dó gi rozé ní, ni bilámáne zize kpá 'dó'dóze gi ro ledre ené azé karanée ídí ndro kí Yésu ma'dáa simi rokinyi.

Idíze kpá fú tóro ngbúó

18 'Do'dó ga bì ndịsizé 'dó'dó yée ba za mbá ni lá owú éyí cúku'dée, utúasání ótoásá a kací mongú úndru bì Lomo ni karanée í'bí a zize ní wá. 19 Éyí ga bì Lomo otoogu yée do sogo kángá ba za mbá ndịsiní óto komoyé gi ro mongú úndru bì karanée Lomo ni í'bí a zize owú 'bì ené ní. Niyí kpá ndíki éyí gi simi a. 20 Lomo otoogu yí ené kóo éyí ga bì do sogo kángá ba go za mbá bilámáne. Karaba ba ní, éyí ga gére née ledre eyé sinyí go za mbá ndáá 'bì ené bì yaá iliní ye kenée ní wá. Yí ené gi zí lúyú ledre 'bì bulúnduzé Ádama. Abú kenée ndotó, sinyíonzó ené roné za fí wá, 21 gi zía Lomo ni líkpí éyí ga bì otoogu yée ní gi simi umbu bì niyí ógu úyu a ní za mbá. Zía kpá í'bí éyí gi simi mongú úndru bì ni gú í'bí a zí owú 'bì ené e ní zíye.

22 Owozé go kídí éyí ga bi do sogo kángá ní za mbá ndìşìní náná do soyé gi zí éyí miówo bi royé ní káa zí mbámiowú ndìşì náná do soné gi zí owú miówo gi ro árá ní. 23 Abú kenée ndotó, zée ga bi kí 'Dówú Lomo simizé ní, ndìşìzè aka kpá fú náná do sozè kí óto komozé gi ro zí Lomo 'dí'bi zée zíze ídíze káa do mbigí owú 'bi ené e. Owozé go kídí ma'díi karanée óyóló'bó zée zíze ídíne mikándazé. 24 Simi bi Lomo yomo zée ní, zía í'bí óto komo née zíze. Sí ledre bi zí 'yí ndìşì óto komoné gi ro éyí bi i'biní go zía ní ndaá. 25 Káa zí bi ngará ledre née mengi aka roné wá ní, idízé tóro ngbúó kí ndìşì útusimizé káa zí bi azé go ndìşì óto komozé gi ro ledre máa née ní ní.

26 Simi bi azé go íni ini zí Lomo ní, ngíti géyí yá owozé ezé kací ini ini ma'dáa do bilámá misi'diné wá. Zí 'Dówú Lomo nda óguné sáká zée ndìşì ini ini kí ngúnḡú roné zí Lomo gi rozé. 27 Lomo owo ledre ga bi do mimbé'dezé ní mbá bú, káa zí bi owo sómú ledre 'bi 'Dówú Lomo bú simi bi 'Dówú Lomo ma'dáa ni ndìşì ngúnḡú roné gi ro 'yí ga bi 'bi Lomo ní káa zí bi Lomo ili ní.

28 'Yí ga bi otoní 'bú Lomo go za kí mimbé'deyé mbá ní, Lomo ni ndìşì lúru bi kacíye kí roko'buné kpá za mbá. Gi zía geléogú yée go káa do mbigí 'yí ené e. 29 Lomo owo kóo kú go 'desí kídí née ni géléogú zée, zíne óyóló'bó zée zí sómú ledre ezé ídíne káa zí 'bi Yésu ní. Yésu ma'dáa ni nda 'bi ené zíze káa zí mizefi owú ní. 30 'Yí máa yée ga bi Lomo géléogú yée go ní, ni 'dí'bióto yée káa do mbigí 'yí ené e. Simi bi niyí go 'yí ené e kenée

ní, zíye nda ídíye kéye kíé'do simi rokinyi.

Éyí bí ní 'dí'bióyó zée gí ro Lomo ní ndaá

³¹ Ledre ní bo tarazé zíze úku a kací bilámá ledre bí Lomo mengí zíze nées ní? Káa zí bí Lomo oto 'búze go cú kenée ní, ngíti éyí ní bo zíze ndíszé sómú simizé gí zía? ³² Káa zí bí Lomo kasaogu za cú owú 'bí ené ógu úyuné gí rozé ní, sómúsé 'bí esé kídí éyí ga bí za mbá ilizé yée ní Lomo utúasá í'bí yée zíze wá? ³³ Togú Lomo gelé yí ené zée go cú ne káa do mbigí 'yí ené e ní, ngíti 'yí ní bo ní ógu tóro zía 'déci ngbanga rozé? ³⁴ 'Yí 'déci ngbangazé nda gí zía Kírésito Yésu uyu kóo ne gí rozé. Zí Lomo kóo úru wo gí simi umbu, ní cakaba mindísiné do sílì a 'bí anú ndísi ngúnú roné zía gí rozé.

³⁵ Káa zí bí goó kenée ní, éyí bí ní 'dí'bióyó 'bú Kírésito Yésu gí dozé ní 'dí? 'Do'dó bí rozé gí zí ngíti géyí 'yí e ní, rokinyi bí ndaá rozé wá ní, ndísi bí ndísi yemezé rozé wá ní, 'bú bí ndísi méngí zée gí zía 'yí í'bí éyí miánu ndaá zíze wá ní, lerí bongó bí ndísi méngí zée ní, nda kí umbu? ³⁶ Káa zí bí miéké kúrú Lomo uku ní, "Ndíszé ótoómo rozé zí umbu gí rosé kací kadra mbá

káa zí Kábiriíkì e ní."

³⁷ Simi ledre ga gére nées mbá, Kírésito oto 'búze go, zía ndísiné kpá fú í'bí roko'bu zíze, zíze ndíszé rómo komo ledre ga gére nées kíe. ³⁸ Gí zí kéyí nées ní, máowo go bilámáne kídí éyí bí ní 'dí'bióyó zée gí ro Kírésito Yésu ní ndaá. Togú

umbu, togú rokinyi, abú kpá za maláyika e gi komo ere, togú mbú bicayi lomo e, togú mbú ledre ga bi niyí ndíki zée kí yée ga bi niyí ndíki zée karanée ní. ³⁹ Gba roko'bụ ga bi komo ere 'dága kí yée ga bi do sogo kángá ona ní, togú kpá mbú ngíti géyí éyí ga bi gi do dongará éyí ga bi Lomo otoogu yée ní yá, utúasání 'dí'bióyó zée gi ro Lomo bi oto 'búze kpúrú gi simi Kírésìto Yésu Ngére ezé ní wá.

9

Lomo gelé 'yi ené e

¹ Owú 'bi Babá e, Maa Páwulo máúku zise ma'díi do komo Kírésìto kpá do komo 'Dówú Lomo bi 'yi ówo ledre gi do mimbé'demá ní. ² Mááyí kí mongú simikozo gi ro 'yi ezé e Yúda e gi zía bi asiní kí ngungu ledre 'bi Ngére Yésu ní. ³ Idí kóo éyí bi Lomo ngungu bo zine 'dí'bióyó máa 'dá'ba gi ro Kírésìto gi do bi zine yómo Yúda e yá, mááyí geré ngungu a. ⁴ Lomo gelé kóo Isiréle e go 'desí káa do mbigí 'yi ené e gi ro zíye ídíye kéye éyí kíé'do. Zía 'dódo roko'buné zíye, zía óto miyéme ledre dongaráne kéye, zía í'bí lorú ené zíye kí misi'di bi niyí ndísi ini ini doa simi 'Díci 'bi Lomo ní, zía mócu éyí zíye kídí, née ni í'bí úndru zíye kíngaya. ⁵ Mingburoko bulúnduzé ga bi kífú Yúda e tonó gi royé ní, niyí kpá ye bulúndu Kírésìto bi ni ngére do éyí e za mbá ní. Iri Lomo idí idí mimbófoné za fí. Idí kenée.

⁶ Úndru bi kóo Lomo uku ledre í'bí a zí bulúndu Abarayáma e ní, tú'dúye ndikiní eyé e

wá. Bi nées ní ní Lomo ni 'yì ɾanga? ƒì, ndaá kenée wá. Yì ené gí zía bi Isiréle e ndaní eyé mbá mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní wá. ⁷ Ndaá 'bi ené bi kídí bulúndu Abarayáma ìnyìní za mbá ɳgúɳgu ledre 'bi Lomo káa zí 'bi Abarayáma ní wá. Lomo uku ledre zí Abarayáma kídí, “Ìrìyì ní ówù do Isáka e kí owù 'bi ené e.” ⁸ Káa zí bi kenée ní, ndaá 'bi ené bi kídí bulúndu Abarayáma niyí za mbá 'yì ga bi ɳgúɳguní ledre bi Lomo mocú wo ní káa zí bi Abarayáma ma'dáa ɳgúɳgu ní wá, lá dujú yée ga bi Lomo mocú ledre gí royé 'desí ní. ⁹ Ba mocú éyì bi Lomo mocú ní kídí, kíbi ngíti a káa zí ba ní, “Mááyí ndá'baógu ndíki Sára go kí owù'o do kó'dúne.”

¹⁰ Ówosé kpá Ledre kóo mengi roné zí Rebéka me'be Isáka simi bi kóo ni kí siminé ní go. ¹¹ Simi bi arání aka toɳgo ga gére nées wá ní, zí Lomo úku ledre zí Rebéka kídí, 'dá'dá zí ɳgúrúyé kí méngí bilámá ledre togú mbú bisinyí ledre, mocú éyì 'bi Lomo ni 'bi ené yì ené tí fú do biné. ¹² Ndaá 'bi ené gí zí bilámá miméngí ledre kpá wá, Lomo ili yì ené kú ne kídí, “Owù'dá'dá ni ídí 'yì ìnyì kasa zí owù'dá'ba.” ¹³ Káa zí bi ni miékéne simi miéké kúrú Lomo ní kídí, “Bú Yakóbo ofu domá go, 'bú Ésawu ndaá 'bi ené domá wá.”

¹⁴ Káa zí bi kenée ní, azé úku a kídí Lomo ni bisinyí 'yì? ƒì, ndaá bisinyí 'yì wá. ¹⁵ Lomo uku kóo ledre zí Músa kídí, “Yì bi mágélé wo go ní,

mááyí mēngì ledre zía òwú kací mímbe'demá.”

¹⁶ Lomo ndìsì mēngì ledre ené kací mímbe'dené ndaá 'bì ené kací mímēngì ledre 'bì 'yìma'dí e wá. ¹⁷ Nì miékéne sìmì miéké kúrú Lomo kídí, Lomo uku kóo ledre zì mongú ngére 'bì Ízibiti kídí “Máóto yì káa do ngére gì ro zì 'yì e ówo roko'buná gì ro zìye ndìsìyé mbófo nda òwú máa do sogo kàngá.” ¹⁸ Lomo ndìsì mēngì bilámá ledre òwú zì 'yì bì ili go mēngì bilámá ledre zía ní. 'Yì máa wo bì ili go zì doa óruné mióru ní, nì óto wo zì doa óruné.

¹⁹ Ngíti géyì 'yì e niyí úku ledre kídí, “Sara Lomo nì nda 'dēcì ngbangazé lará a káa be 'dì? Ndaá 'bì ené bì ndìsì óto ngíti géyì 'yì e ne zì doyé óruné mióru ní wá?” ²⁰ 'Yì bì nì útúásá ìtrì ledre do Lomo ní 'be náambi? “Éyì bì Lomo yeme ne ní, utúásá go úku ledre kí Lomo kídí, 'Yéme máa káa gì ro 'díya?” ” ²¹ 'Yì ó'bó pheřé nì kí roko'bù do ko'bó bì ogo gì ro ó'bó a ní. Nì ó'bó a kací ìli ledre ené togú kí bilámá tífí roné říříří togú mbú fufuroto.

²² Abú utúásá kóo go miútúásá kací komo Lomo gì ro 'dó'do 'yì ga bì uwúní ledre ené wá, utúásání go miútúásá gì ro do 'dó'do yée, gì ro zìye ówo roko'buné yá, zía 'dó'dóne kí útusiminé ngbangbáne. Lomo nì kí ma'dí zine gì ro mēngì éyì e kenée. ²³ Lomo mēngì ledre née kenée gì ro do 'dódo mongú óto 'bú 'yì e kí miđrì mímbe'dené bì née oto ro 'yì ga bì née yemeoto

gi royé ní. ²⁴ 'Yì ga bì Lomo ndolo yée ní, ndaá 'bì ené lá dụú kúfúze Yúda e wá, ndolo kpá kúfú 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. ²⁵ Uku simi búkú 'bì Uzíya kídí,

“'Yì ga bì kóo ngára ndaní 'yì amá e wá ní, zíma ndìsìmá ndólo yée 'yì amá e, yée ga bì kóo 'búye ndaá domá wá ní, zí 'búye ídíne domá.”

²⁶ Zí Uzíya úku ándá a kídí,

“Kpá tí do bi bì ndìsìnì kóo úku a kídí ndásé 'yì e amá e wá ní,

niyí ndolo sée owú ga bì 'bì Lomo bì ni trìdrì ní.”

²⁷ Nébì Isáya uku kóo ledre o'buó'bu zí Isiréle kídí Lomo uku kídí,

“Abú Isiréle etrìnì káa zí sayi bì kó'dú mongú ngburu ní yá,

'yì ga bì niyí ómo ní niyí ídí lá ca.

²⁸ Tí káa zí bì kóo Ngére Lomo uku kídí née ni 'dəcì ngbanga 'yì e do sogo káṅgá mbá ní, ni tí 'dəcì ngbangayé kíngaya kenée.”

²⁹ Isáya uku kpá ngíti ledre kídí,

“Ídí Ngére Lomo bì roko'bu a ofu go ní ndaá kóo ótoómo ngíti géyì 'yì e káa do kúfú wá,

káa bì ụkúzé go káa zí kúfú 'yì ga bì kóo

simi gara bì Sodóma kí Gomóra bì Lomo ufuonzó yée ní.”

Misì'di ómo ni dụú kǐé'do

³⁰ 'Yì ga bì kóo ngára ilinì ledre 'bì Lomo wá ní, simi bì oyólo'bóní mimbé'deyé zíye ṅunṅu

ledre 'bi Lomo ní, zíye útúásáye kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené e. ³¹ Isiréle e iliní 'bi eyé, yéé idíní éme komo Lomo ba gí zía bi yéé ndìşiní méngì ledre e mbá kací lorù 'bi onđú eyé ní. Ábuwá lorù 'bi onđú yomo ené 'yì wá. ³² Utúásání kací komo Lomo wá gí zía iliní eyé ngúnḡu ledre 'bi Yésu zíye ndìşiyé méngì ledre e káa zí bi Lomo ili ní wá. ³³ Ledre nées utúásá go kpìñì kí ledre bi kóo ngítì nébì uku kídì ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídì, “Lúrúsé aka mááyì go óto tutú bi 'yì e niyí ndìşì 'díki roa ní simi gara amá bi Záyono ní. Kpá tutú bi 'yì e niyí ndìşì léseútú doa ní ngunḡuní ledre 'bi 'yì nées wá, utúásání ndíki mishi'di zíye óḡuyé zíne wá. 'Yì ga bi niyí ngúnḡu ledre a ní, komokenyí utúásá ídì ro doyé e wá.”

10

Páwulo ini ini zí Lomo gí ro Yúda e

¹ Owú 'bi Babá e, mándìşì ini ini zí Lomo gí ro Yúda e cú kí simimá, idíní ómo. ² Máówo bú iliní tí go kíngaya gí ro méngì ledre ga bi Lomo ili yéé ní, tí lá owoyemení aka eyé éyì bi Lomo ili zíye méngì a ní wá. ³ Gí zía bi owoyemení mishi'di bi Lomo ni óto 'yì doa káa do mbigí 'yì ené wá ní, zíye ndìşiyé lódú 'bi eyé mishi'di eyé bi iliní wo ní. Nées sù ledre bi iliní lódú mishi'di 'bi Lomo ní wá ní. ⁴ Simi bi Kírésìto ogù ní nées go odù lorù bi Músa eké ní, gí do bi zí 'yì e ídiye mbigí 'yì ga

bì 'bì Lomo ní togú ñgunṅuní ledre Kírésìto go ní.

⁵ Mùsa uku kídí, “Yì bì ili zíne útúásáne kací komo Lomo káa do mbigí 'yì ené gì zía bì nées ndìsì lódú kací lorù ní yá, idí ndìsì méngì ledre ga bì lorù ili yée ní kí mimbé'dené mbá.” ⁶ 'Yì bì ñgunṅu ledre Yésu go ní, ni go mbigí 'yì bì 'bì Lomo, úku ené ledre bì kídí, “Ambí ni ndéré komo ere ne gì ro 'dí'biógu Kírésìto girí bì do sogo Kángá ona ní ne?” ⁷ Uku ené kpá ledre bì kídí, “Yì bì ni ndéré do bi bì 'bì trìdrì 'yì ga bì uyuní go ní ne, gì ro 'dí'biógu Kírésìto girí ní?” ⁸ 'Yì bì ñgunṅu ledre Yésu go, gì zí keyì nées ni go mbigí 'yì 'bì Lomo ní, ni úku ledre kídí, “Kúru Lomo ni go gbóo kíyì, ni kpá go tarayì kí do mimbé'deyì.” Kúru Lomo nées ni sanda 'bì ñgunṅu ledre Kírésìto bì ndìsìzè úku a ba. ⁹ Togú ñgunṅu go do mimbé'deyì kídí, Lomo uru kóo Yésu go gì simi umbu, zíyì úku a fúo yá, “Yésu ni Ngére amá,” Lomo ni í'bì trìdrì bì za fí ní zíyì. ¹⁰ Gì zía bì ñgunṅu go do mimbé'deyì útúásá go komo Lomo káa do 'yì ené ní, zíyì kpá úku a go fúo kí tarayì ní, Lomo ni í'bì trìdrì zíze. ¹¹ Ni miékéne simi miéké kúru Lomo kídí, “Yì bì ñgunṅu ledre a go ní, komokenyì utúasá idí ro doa wá.” ¹² Ndaá 'bì ené kí ledre wá togú ayì gì simi kúfú Yúda e togú gì simi kúfú 'yì ngára ndaní wá ní yá, Ngére esé ni za mbá dụú kíé'do Yésu. 'Yì ga bì ñiyì íni ini zía idí yómo yée ní, ni

---

10:5 10:5 Lévi 18:5   **10:6** 10:6 Gbre lorù 30:13   **10:7** 10:7 Gbre lorù 30:13   **10:8** 10:8 Gbre lorù 30:14   **10:11** 10:11 Isáya 28:16

tí yómo yée ma'díi. ¹³ Ni kenée ma'díi, “Yì bì ni ìni ìni zí Ngére Lomo ní, Lomo ni tí yómo wo.”

¹⁴ 'Yì e niyí ndú'yú Yésu yaá idí sáká yée lárá a káa be 'di togú nṅunṅuní ledre a wá ní? Niyí nṅunṅu ledre a káa be 'di togú uwúní ledre a wá ní? Niyí úwú ledre a lárá a káa be 'di togú 'yì úku ledre a nda zíye wá ní? ¹⁵ Niyí 'dódo ledre 'bì Lomo káa be 'di idí kóo ndaní kása yée wá ní? Gì zía bì ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yì ga bì ndìṣiní úku bilámá ledre 'bì Lomo zí 'yì e ní, ledre eyé ma'dáa ìnyìofu go, 'yì e ndìṣiní úwú a mbá kí 'búne.”

¹⁶ Ndaá 'bì ené kóo bì ya Yúda e ìnyiní kóo mbá nṅunṅu bilámá ledre 'bì Lomo ní wá. Nébì Isáya éké kóo kídí, “Ngére Lomo, ukuzé tí ledre eyì go zí 'yì e, ambí nṅunṅu kóo ne?” ¹⁷ Niyí aka úku bilámá ledre gì ro Kírésìto zí 'yì e úwú a kí, niyí nda fú nṅunṅu a. ¹⁸ Bì nées ní ní Yúda e uwúní aka bilámá ledre bì 'bì Kírésìto ní fú lá wá? Uwúní go gì zía miéké kúrú Lomo uku kídí, “Ledre 'bì Lomo aṅga go zaá do sogo káṅgá mbá.”

¹⁹ Bilámá ledre bì gì ro Kírésìto nées Isiréle e owoyemení kóo goó? I, owoyemení go gì zía Músa éké kóo go kídí, Lomo uku yaá, “Mááyí óto 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá, bì ndìṣiní lúru yée kídí owoní ledre amá wá ní, zíye ídiye mbigí 'yì amá e.

Mááyí óto sée Yúda e zí mimbé'desé ndìṣi ésine royé miésí.”

10:13 10:13 Yowéle 2:32   **10:15** 10:15 Isáya 52:7   **10:16**
 10:16 Isáya 53:1   **10:18** 10:18 Ke'bì 'bì Dawídi e 19:4   **10:19**
 10:19 Gbre lorù 32:21

20 Lomo ukui'bí kóo ledre zí nébì Isáya uku tátá a o'buó'bu kídí,
 “Yì ga bì kóo owoní máa wá ní, owoyemení nda máa go.

Má'dódo ledre bì gì do bimá ní go zí 'yì ga bì kóo ngárá owoyemení máa wá ní.”

21 Zí Lomo úku ledre kídí,
 “Máóto 'bú Isiréle e go kíngaya. Mándìsì yáya sîlîma gî royé kí kadra kí ndulù mbá gî ro zíye óguyé zîma,
 doyé orù yì ené fú lá miórù iliní eyé ledre amá née mbá wá.”

11

Lomo oyó ené sogoné zí Yúda e wá

¹ Owù 'bì Babá e, bì née ní ní Lomo oyó sogoné go zí Isiréle e? F'i, mááyí ngúrúyé. Mááyí bulúndu Abarayáma gî tara mbotù bì 'bì Benzemúna ní. ² Máúku zise, zée Isiréle e azé yì ezé 'yì ga bì kóo Lomo gelé útù kóo zée 'desì zîne káa do mbigí 'yì ené e ní. Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo, nébì Ilíya uku sinyi kóo ledre gî do bì zée Isiréle e zí Lomo kídí, ³ “Áko Ngére Lomo, Yúda ga gére née emení ngù, 'di'biní kóo ngíti géyì nébì ga bì kóo 'dá'dá ní úfu yée 'dá'ba, zîma ngásá ómomá gî zíye dujú máa. Zíye ìnyiyé ólúye simi 'dìcì bì 'bì mbófo yì ní zíye óngbo lóko mbayi ga bì o'bóní yée gî simi tutú gî ro ndìsì 'dáná éyì e zíyì doyé ní mbá 'dá'ba.” ⁴ Zí Lomo úkulúgu ledre zí Ilíya kídí, “Ndá sómù

ledre wá. Tú'dù 'yì amá e niyí bo éyì 'bì álfu ìnyì doo gbre (7,000) mábándá óto yée go zíma, nées 'yì ga bì iliní eyé ledre 'bì bicayi lomo bì ndìşiní ndólo a Bála ní wá.”⁵ Ngítíze ngíti géyì niyí bo Lomo bandá oto yée go gí zí bilámá mimbé'de a bì royé ní gí zía nḡnḡnḡnḡ ledre ngére Yésu go.⁶ Bilámá ledre bì Lomo mengì nées ndaá 'bì ené gí zí bilámá miméngì ledre 'bì 'yìma'dí e wá, yì ené gí zí bilámá mimbé'dea bì royé ní.

⁷ Ngíti géyì Isiréle ga bì Lomo gelé yée ní ndikiní bilámá ledre bì gí zí Lomo ní duú ye. Yée ga bì doyé oru mióru ní ndikiní eyé bilámá ledre máa nées wá.⁸ Ni miékéne simi miéké kúru Lomo kídí,

“Gí zía bì doyé oru mióru ní, zí Lomo ótoómo yée. Gí zí kényí nées,

abú komoyé nì ba tí ro ledre ga bì Lomo nì ndìşì méngì yée ní yá, í'ì utúasání eyé lúru yéme a wá gí zía niyí yì eyé go káa zí 'yì ga bì komoyé ndaá ní.

Abú niyí ba tí ndìşì kí úwú ledre 'bì Lomo bì 'yì ené e niyí ndìşì úku a zíye ní yá, utúasání úwú yéme a wá gí zía niyí yì eyé go káa zí mimbílí nḡbütú e ní.”

⁹ Ngére Dawídi uku kóo ledre kídí,

“Áko Lomo, 'yì ga gére nées rokinyi 'bì sága ba 'duṭu komoyé go, gí zí kényí nées utúasání eyé lúru ndíki ledre eyí wá,

niyí go miłakayé simi ká'dá eyí nzíyiyé gí ro zíyì 'dó'do yée.

10 Gi zía bi iliní ledre eyí wá ní, ídí 'dùtu komo sómù ledre eyé, gi ro zí odu ledre eyé ídine dujú méngi bisinyí ledre.”

Lomo ni i'bí tridri zí kufú ngíti géyi 'yi e

11 Ma'díi Lomo oyó sogoné go zí Yúda e za fí utúasá 'dí'bilúgu yée zíne wá? f'i, ndaá kenée wá. Lomo i'bí tridri zí kufú ngíti géyi 'yi e, zí ledre née sinyíne ro Yúda e zíye ngúngu ledre Yésu. 12 Togú Lomo i'bí tridri zí kufú ngíti géyi 'yi e gi zía bi Yúda asiní miási ní, simi bi Yúda maáge niyi ngúngu ledre 'bi Lomo ní, niyi ídí kí mongú rokinyi kingaya gi zí Lomo.

13 Máúku ledre ba rí zíse, sée ga bi ndásé gi simi Yúda e wá ní. Moko bi Lomo i'bí zíma gi ro méngi a dongarásé ní, mááyí méngi a kí roko'bumá mbá. 14 Máíli kpá zí ngíti géyi 'yi amá e Yúda e ngúngu ledre 'bi Lomo káa zíse ní gi ro zíye ómoyé. 15 Simi bi Yúda e oyóní sogoyé zí Lomo ní, zí Lomo yi ené i'bí tridri zí kufú ngíti géyi 'yi e. Simi bi Yúda ga gére née niyi óyóló'bó mimbé'deyé zíye ngúngu ledre Kírésito ní, ni ídí bilámá ledre káa zí éyi bi Lomo uru yée gi simi umbu ní. 16 Káa zí bi bulúnduzé ni mbigí 'yi 'bi Lomo ní, zée owú ga bi gi simi a ní, azé go kpá mbigí 'yi ga bi 'bi Lomo ní. Cé káa zí togú ciyí kágá ni simi kángá bilámáne yá, mirásága niyi ídí kpá mbá bilámáye.

17 Ngíti géyi Yúda e, owú ga bi gi simi bulúnduzé Abarayáma ní Lomo asi gi royé go.

Sée ga bi ndásé Yúda e wá ní, ásé zí Lomo go kí ledresé owóowó. ¹⁸ Káa zí bi ásé go zí Lomo kí ledresé owóowó ní, ndásé ndìsì mbófo rosé wá. Gì zía í'bisé esé úndru zí Lomo se wá, Lomo í'bí yì ené úndruné zíse. ¹⁹ Ngíti géyì yá, sómùsé ledre go kídí, Lomo oyó sogoné zí Yúda e gí ro zí ledresé ídíne zía owóowó. ²⁰ Nì kpá tí kenée, Lomo oyó sogoné zíye gí zía bi ñgununí ledre ené wá ní. Sée, ásé zía kí ledresé owóowó gí zía ñgunusé ledre ené go. Káa zí bi goó kenée ní, ndásé ndìsì ìlì kí óto ledresé owóowó wá. Ídísé óto komosé gí ro éyì bi Lomo ni karanée mēngì a zíse ní. ²¹ Togú ótoómosé ledre ené, nì óyó sogoné zíse kpá káa zí bi oyó sogoné zí Yúda e gí zía bi ñgununí ledre ené wá ní.

²² Ídísé ówo a kídí 'yì bi ñgunu ledre 'bi Lomo go ní, Lomo ni ídí kée kí rokinyi. Wo bi ñgunu ledre 'bi Lomo wá ní, Lomo ni 'dí'bióyó wo 'dá'ba gí dongará 'yì ené e. ²³ Togú Yúda ga gére née nda'baoguní go ñgunu ledre 'bi Lomo yá, Lomo ni 'dí'bilúgu yée zíne. Nì kí roko'bu 'bi mēngì ledre e káa zí ga gére née zíne. ²⁴ Sée ga bi ngára ndásé Yúda e mbigí 'yì ga bi 'bi Lomo ní wá ní, nda gí zía bi ñgunusé ledre 'bi Lomo go zía 'dí'bióto sée go káa do mbigí 'yì enée ní, wo Lomo ni 'dí'bilúgu Yúda e kí ledreyé zíne owóowó.

Lomo oyó ené sogoné zí Yúda e fí wá

²⁵ Sée ga bi ndásé Isiréle e wá ní, málli ídísé ówo mongú ledre bi Lomo mēngì ba bilámáne, káa bi ásé ndìsì mbófo rosé ke. Ngíti géyì

Isiréle e esì'dùtuní mbíliye kí úwú ledre 'bì Lomo go. Niyí méngì ledre nées kenée 'búó togú sée ga bì ndásé Yúda e wá ní ìnyísé go mbá ngúnṅu ledre Kírésìto. ²⁶ Nda gì 'dá'ba zí Lomo yómo Isiréle ga gére nées kpá za mbá. Lomo uku kóo go simi miéké kúrúne kídí,

“Yì yómo 'yì e bì mááyí kásaóḡu wo ní, ni óḡu gì do landa bì Záyono simi gara bì Yerusaléma ní,

'dí'bióyó bulúndu Yakóbo e gì sì sǐlǐ Satána 'dá'ba.

²⁷ Ledre kóo máyéme dongaráze kí Yúda e kídí mááyí lùlùoyó lúyú ledre eyé ní ni do biné.”

²⁸ Gì zía bì kóo Yúda e asiní kí ngúnṅu bilámá ledre bì gì ro Kírésìto Yésu ní, zíye ídíye go ezeokó Lomo. Gì zí kényí nées ní, zí Lomo nda yì ené méngì bilámá ledre zíse ga bì 'yì lóngó e ní. Abú kenée ndotó, Yúda e niyí kpá fú kí ledreyé owóowó gì zía bulúnduyé Abarayáma ngúnṅu ofuní kóo ledre 'bì Lomo go. ²⁹ Togú Lomo yeme ledre go zí 'yì yá, oyólo'bó enée wá, ledre liḡì ené kpá wo gì roa wá. ³⁰ Sée ga bì ndásé Yúda e wá ní, ásisé kóo gì ro ledre 'bì Lomo kpá káa zí Yúda e ní. Simi bì Yúda e asiní 'bì eyé ní, zí Lomo nda méngì bilámá ledre nées zíse. ³¹ Gì zía bì ngúnṅusé ledre 'bì Lomo zía méngì bilámá ledre zíse ní, togú Yúda ga gére nées oyólo'bóní mimbé'deyé zíye ngúnṅu ledre 'bì Lomo yá, Lomo ni ìdrì mimbé'dené zía méngì bilámá ledre zíye kpá kenée. ³² 'Yìma'dí e za

mbá niyí 'yì lúyú ledre e gi zía asiní kóo gi ro Lomo go mbá miási. Zíye ídíye go mbá miódóye simi ká'dá 'bì Lomo. Mengì kenée gi ro zíne ótoómo ledre zí 'yìma'dí e za mbá.

³³ Ambí ni útúásá kí mongú ówo ledre 'bì Lomo kpá kí komokenzì bì Ngére Lomo ni káe ní ne?

Sara ambí ni útúásá ówo miméngì ledre ga bì 'bì Lomo ní ne zía ndìsìné úkuógu a kídí Lomo ndìsì méngì kényì káa ní ní ne?

³⁴ “Ambí utúásá bì ówoyéme sómù ledre 'bì Ngére Lomo ní ne,

bì zía ndìsìné í'bì lorù zía ní?”

³⁵ “‘Yì ni bo Lomo 'dì'bì éyì gi zía bì ìlì zì Lomo í'bílúgu a zíne?”

³⁶ Lomo ni ne m̀ngì éyì e za mbá gi zía otoogu éyì e za mbá ne.

Gi zì kényì née, ìrì Lomo idí idí m̀mbófoné za fí. Idí kenée.

12

Yésu ni m̀bigí éyì 'dáná

¹ Owù Babá e, miméngì ledre 'bì Lomo ni bilámáne gi ro 'yìma'dí e za mbá. Gi zì kényì née ní, idísé í'bì rosé zì Lomo káa do éyì 'dáná bì ni trìdrì ní. ² Miméngì ledre esé nda idí káa zì 'bì 'yì ga bì owoní aka ledre 'bì Ngére Yésu wá ní wá. Lomo idí óyóló'bó m̀mbé'desé gi ro zì sómù ledre esé kí miméngì ledre esé idíne kpì mikándané. Toso miméngì ledre ga bì ndìsì

óto Lomo zía ídíne kí rokinyi ní ásé ówo a zíse ndísisé méngì dùú wo nì ídí kí rokinyi kíse.

³ Káa zí bì Lomo ma'dáa gelé máa ne káa do 'yìmikása ené ní, máési sílìma go komosé o'buó'bu ndásé lúru rosé kídí rómosé go do 'yì e mbá ní wá. Miméngì ledre esé ídí ídí bilámáne miútúásáne kpìni kí ledre 'bì Lomo bì do mimbé'desé ní. ⁴ Kuru'buzé bì kíé'do ní nì miífi báyiné tú'dú, zíye ídíye kí moko eyé e mbá mǎngúngúcu. ⁵ Ledre née nì gì rozé kpá kenée, abú azé tú'dú yá tokozé rozé mbá ro Kírésìto bì kíé'do ní, azé ndísi ídí ndro kí lafúze. ⁶ Lomo i'bí moko e zíze go mbá kpì kpì kpì. Yì bì Lomo i'bí zíyì moko 'bì úku 'dódo ledre bì née Lomo ili méngì a ní yá, ídí úku a kí roko'bu 'bì ngúnngu ledre bì Lomo i'bí zíyì ní. ⁷ Togú 'bì eyì moko bì Lomo i'bí zíyì ní nì 'bì ndísi sáká 'yì e yá, ídí méngì a kí 'búne. Yì bì áyí 'yì 'dódo ledre zí 'yì e ní, ídí 'dódo a do bilámá misi'diné. ⁸ Yì bì áyí 'bì eyì 'yì ìdri mimbé'de 'yì e simi bì bi sinyí royé misinyí ní yá, ídí méngì a kí 'búne. Yì bì kési nì bo zíyì ní, ídí sáká 'yì ga bì iliní sáká éyì ní kíe. Togú Lomo i'bí zíyì moko 'bì ídí káa do manda yá, ídí tóro zíye 'dá'dá kí bilámá mimbé'deyì kíé'do. Togú áyí 'bì eyì 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e yá, ídí ndísi méngì a kí rokinyi.

Óto 'bú lafúse ídí ógu gì yana mimbé'desé

⁹ Togú gì ro óto 'bú lafú 'yì e yá, 'búye ídí ídí zaá gì yana mimbé'deyì. Ídí sógó bisinyí miméngì ledre zíyì lánýáyì dùú ro méngì bilámá ledre. ¹⁰ Ídí lúru 'yì e zíyì mbá káa do lúnduyì e

kí lémiyí e zíyí óto 'búye doyi kíngaya. Zí ledreyé ídine zíyí owóowó rómo do ledreyí bi zíyí kí royí ní. ¹¹ Ngìdrì moko nda méngì yí wá, ídí méngì moko 'bì Ngére Lomo kí 'búne kací kúrú 'Dówú Lomo. ¹² Ledre ga bi za mbá Lomo yéme yéé ní, idíní méngì royé zíyí ní togú niyí go ndísi méngì royé yá, ídí ídí kí rokinyi. Togú 'do'dó ogu ne zíyí yá, ídí útusimiyí, zí mongú ledre eyí ídine ini zí Lomo. ¹³ Togú ngíti géyí lafúse 'yí 'bì Kírésito oguní zise ro sáká éyí yá, ídísé sáká yéé. Mbotu 'be 'bì esé ídí ídí zí ngu e fúó.

¹⁴ Togú 'yí e mengíní bisinyí ledre zise gi zía bi áse 'yí ga bi 'bì Kírésito ní yá, ndásé méngì lúgu bisinyí ledre zíye wá. Ídísé ini ini zí Lomo gi royé, Lomo ndaá méngì bisinyí ledre zíye wá. ¹⁵ 'Yí ga bi niyí simi rokinyi ní, ídísé ndéré zíye gi ro zise ídise kéye simi rokinyi ma'dáa. Yéé ga bi niyí simi ini ní, ídísé ndéré zíye simi ini. ¹⁶ Mìndísi esé kí 'yíma'dí e za mbá ídí ídí bilámáne. Ndásé óto rosé zí 'yí e káa zí éyí bi rómosé go do 'yí e mbá ní wá.

¹⁷ Ndásé méngì lúgu bisinyí ledre 'bì 'yí ga bi mengíní bisinyí ledre zise ní wá. Ídísé méngì zí 'yí e mbá bilámá ledre gi ro zíye óto úndrusé. ¹⁸ Ídísé méngì za mbá ledre ga bi utúasání miútúásá ní gi ro zí m̀ndísiésé kí 'yí e ídine simi bikìdrì. ¹⁹ Owú 'bì Babá e, mááyí kpá úku ánda a zise, ndásé méngì lúgu bisinyí ledre zí 'yí ga bi mengíní bisinyí ledre zise ní wá, ídísé ótoómo a zí simikesí bi 'bì Ngére Lomo ní gi zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Mááyí d̀jú máa wo

bì ni miútúásáne gị ro méngị lúgu bisinyí ledre zí 'yị ní." ²⁰ Gị zía ni miékéne sìmì miéké kúrú Lomo kídí,

“Togú ezeokóyị nì 'bú yá, ídí í'bí éyị miánu zía.

Togú nì kodró, ídí í'bí iní zía éwé a.

Bilámá ledre bì méngị zía née nì í'bí zía komo-kenyị gị zía méngị kóo bisinyí ledre go zíyị.” ²¹ Ndásé ótoómo bisinyí ledre zí roko'bu a rómoné dosé wá. Roko'bu 'bì bilámá míméngị ledre esé ídí rómo ne.

13

Ídísé óto úndru manda esé e

¹ Ídísé óto úndru manda esé e gị zía Lomo gelé yée ne. 'Yị bì Lomo gelé ené wo ne wá ní, utúásá ídí káa do manda wá. Manda e za mbá ndịsìní méngị moko kí roko'bu bì gị zí Lomo ní. ² Togú 'yị asi go kí óto úndru lorụ bì gị tara manda ní, asi née go cù gị ro ledre bì Lomo ukui'bíne ní. 'Yị bì méngị kéyị go kenée ní, Lomo nì 'dēcì ngbanga roa. ³ Manda e ndịsìní lengbe 'dó'do 'yị ga bì ndịsìní méngị bisinyí ledre ní mì'dó'do. Togú ílisé gị ro zíse ndịsìsè bilámáne sìmì bikìdrí gị zí manda esé e yá, ídísé úwú lorụ gị tarayé. ⁴ Lomo gelé manda e ne gị ro zíye sáká sée. Gị ro zíse ndịsìsè kéye bilámáne ngịrị méngị sée wá. Ídísé ndịsì méngị dujú bilámá ledre e gị zí ngịriyè kí méngị sée ke. Manda ga gére ní, moko eyé nì ndịsì 'dó'do 'yị ga bì ndịsìní méngị bisinyí ledre e ní. ⁵ Nì bilámáne zíse óto úndru manda esé e,

ndaá lá gí zía bî ndîşîní 'dó'do 'yî ménğî bisinyí ledre e ní wá, kpá gí ro zîse ídíse kí bilámá ówo ledre simî dosé.

⁶ Éyî ga bî manda iliní gí zîse ní, togú ya ídíse í'bí usóru yá, ídíse í'bí a gí ro zîye útúásáye menğî moko bî Lomo gelé yée gí roa née do bilámá misi'diné. ⁷ 'Yî ga bî niyí manda e ní, éyî ga bî iliní gí zîse ní, ídíse í'bí a zîye. Togú ya ídíse usóru yá, ídíse í'bí a. Togú ngíti moko eyé ni bo iliní késî gí zîse gí roa yá, ídíse í'bí a. Togú iliní ídíse lúru yée zîse kí ledreyé owóowó zîse ndîşîsé óto úndruyé yá, ídíse ménğî a.

Óto 'bú lafú'yî e ni bilámá ledre

⁸ Togú sáká éyî go gí zî 'yî yá, ídí í'bílúgu a zía kpá 'diya. Ídí ndîşî óto 'bú lafúyî e kíngaya. 'Yî bî ndîşî óto 'bú lafúne ní, ndîşî go ménğî ledre ga bî Lomo ili yée ní gí zía ni miékéne simî lorú kenée. ⁹ Ndaá lá dujú wo née wá, tú'dú ngíti géyî ledre e niyí kpá bo simî lorú máa née káa zî, "Ndá ménğî 'berî wá. Ndá úfu 'yî wá. Ndá úgu ugu wá. Ndá óto 'bú éyî 'bî 'yî wá." Ledre ga gére née niyí go za mbá simî lorú bî uku kídí, "Ídí óto 'bú lafúyî káa zî bî óto 'búyî kí royî ní." ¹⁰ 'Yî bî kí 'bú 'yî e doné ní, ndaá 'bî ené 'yî ménğî bisinyí ledre zî 'yî e wá. Gí zî kényî née ní, óto 'bú lafú'yî e kotru go za tú'dú lorú ga gére née mbá siminé.

¹¹ Ndásé ndîşî líğî rosé káa zî bî kóo ngúngusé aka ledre 'bî Lomo lá mikándané ní wá. Líkpísé komosé mu şındî kadra bî zî Ngére Yésu

ndá'baóguné yómo zée simi a ní ni go gbóo. ¹² Ndişizé aka kóo ndişi káa zí 'yi ga bi niyi simi mituluru ní, bi ba ní, bimióngó ni go ógu. Gi zí keyi née, ndazé lolu fú lá ndişi káa zí 'yi ga bi niyi simi mituluru ní wá. Miméngi ledre ezé idi ídi 'bi 'yi ga bi ngununí ledre 'bi Kírésito Yésu Ngére go ní. ¹³ Miméngi ledre ezé e za mbá idini ídi bilámáye ledre 'bi 'yi bimióngó e. Ndásé ndéré simi ayimbi bi kí bisinyi miméngi ledre siminé ní, zise ndişisé éwé le 'yi kí kóyó kúe, kí só'do rosé kí 'yi ga bi ofúse rosé kéye wá, zise ndişisé méngi okó kí óto mimbé'desé bisinyine gi ro éyi 'bi lafúse e wá. ¹⁴ Kací kadra za mbá, idisé 'dí'bi şilise ngbúo ro Kírésito Yésu Ngére ezé, idi 'dí'bióyó 'bú bisinyi ledre 'bi sága ba gi dosé 'dá'ba.

14

Ídísé 'dí'bi lafúse simi şumu

¹ 'Yi ga bi cíyi ledre 'bi Kírésito ndaá aka simiyé riŋgi wá ní, ndásé ndişi íti kangú kéye gi ro miméngi ledre eyé e wá. ² 'Yi ga bi cíyi ledre 'bi Kírésito ni go ngiri simiyé ní, anuní yi eyé éyi e mbá miánu. Yée ga bi cíyi ledre 'bi Kírésito ni aka simiyé lá cúku'dée ní, ukuní 'bi eyé kídí yée niyi ánu lá duú mbílí ukú. ³ 'Yi ga bi anuní 'bi eyé éyi e mbá miánu ní ndaní lúru cáyi yée ga bi gelení 'bi eyé éyi e migélé ní wá. Gi zía utúasáni go kpá miútuásá kací komo Lomo. ⁴ 'Yi ga gére née ndaní eyé 'yi kasa esé e wá, niyi yi eyé 'yi ga bi 'bi Kírésito ní. Togú ledre eyé ndaá mbí wá, Ngére eyé ni 'dózo yéme yée ne.

⁵ Ngíti géyì 'yì e gì dongarásè somúní 'bì eyé kídí odu sílí bì kí ledrené owóowó ní nì dujú kí'è do sílí gì do kací Sílí 'bì 'Dówúro. Ngíti géyì ya sílí e niyí kí ledreyé mbá owóowó. Ídísé óto a simì dosé kídí sílí e mbá niyí yì eyé kí ledreyé owóowó zí Lomo. ⁶ 'Yì bì ya kídí sílí gì do kací Sílí 'bì 'Dówúro nì dujú ne kí ledrené owóowó ní, mengì go kpá bilámáne zí Ngére Yésu. Wo bì ya néesé gelé éyí ánua wá ní, mengì go kpá bilámáne zí Ngére Yésu. Wo bì ya néesé gelé éyí migélé ánu a gì ro zí Lomo ídine kí rokinyi ní, mengì go kpá bilámáne zí Ngére Yésu. ⁷ Ndazé ezé lá kí ro dozé gì ro ndìsì méngì dujú ledre ga bì ilizé yée gì ro zíze ídize kí rokinyi ní wá, ledre ga bì gì do bizé ní niyí za mbá do sílí Lomo. ⁸ Togú azé trìdrì, azé 'yì 'bì Ngére Yésu. Abú uyuzé kpá mbú miúyu yá, azé fú 'yì ené e. Trìdrì kí umbu, éyí ga bì gbre néesé ngúrúyè utúasá ené 'dí'bióyó zée gì zí Ngére Yésu wá.

⁹ Néesé sì ledre bì Kírésìto uyu zía úrúne gì zía ní, gì ro zía ídine Ngére 'bì 'yì ga bì niyí trìdrì kpá kí yée ga bì uyuní go ní. ¹⁰ Gì zí kényì néesé ní, ndásé lúru'dófù bì gì do 'yì ga bì 'bì Kírésìto ní zise ndìsìsè 'dècì ngbangayé wá. Lomo nì dujú ne 'yì bì nì 'dècì ngbangazé ní. ¹¹ Ngére Lomo uku simì miéké kúrúne kídí, "Málóbù romá kí romá, 'yìma'dí e za mbá niyí ndìsì ngúnjú royé zíma zíye ndìsìyè mbófo dujú máa."

¹² Zée mikékeríja mbá, 'yì nì úku té 'bì ené ledre bì gì do biné ní ne zí Lomo kí tarané.

13 Gi zí kẹ̀yì née ní, ídísé ótoómo kí 'dẹ̀ci ngbanga lafúse 'dá'ba. Ndásé ndìsì 'dùtu misi'di ledre 'bì Kírèsìto gì zí lafúse wá. 14 Ngére Yésu 'dodo yeme go bilámáne kídí Lomo otoogu eyí e za mbá bilámáne gì ro ánu yée. Togú ngíti 'yì uku ledre kídí ngíti éyì nì bo ndaá bilámáne gì ro zíne ánu a wá, lúyú ledre ndaá née go éyì bì eme zía ngú ní. 15 Éyì bì ndìsì ánu a ní togú bì ndìsì sínyì ro ngíti géyì lafúyì e 'yì 'bì Kírèsìto gì zía mìsínyì yá, ndá gága a wá káa bì niyí ótoómo kí lódù kací Kírèsìto gì zía Kírèsìto ma'dáa uyu kóo kpá gì royé. 16 Bilámá éyì miánu eyì ndaá óto ngíti 'yì e zíye ndìsì úku sínyì ledre gì do bi a wá. 17 'Yì utúasá ené ídine mbigí 'yì 'bì Lomo gì zí éyì miánu wá, yì ené gì zí méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní, kí bilámá ndìsì, nda kí rokinyi bì 'Dówù Lomo ndìsì í'bíogù a ne ní. 18 Yì bì ndìsì méngì moko 'bì Kírèsìto kí bilámá miméngì ledre ní, áyì óto Lomo zía ídine kí rokinyi. Zí 'yì e kpá ídíye kíyì kí rokinyi.

19 Zée 'yì ga bì 'bì Kírèsìto ní, idízé ídí éyì kìé'do gì ro zí lafúze ídíye kí roko'bù royé. 20 Ndá sínyiónzó moko 'bì Lomo lá gì ro éyì miánu wá. Abú éyì miánu niyí kpá tí za mbá bilámáye yá, togú lúru éyì bì ndìsì ánu a ní nì óto ngíti 'yì zía ótoómo kí lódù kací Kírèsìto, zía kpá ótoómo kí méngì bilámá ledre yá, ndá gága a ánu a wá. 21 Nì bilámáne togú mbú ánu esì, togú éwé le'yì, togú mbú ngíti géyì miméngì ledre ga bì niyí óto lafúyì e zíye ótoómo kí lódù kací Kírèsìto, zía kpá lúyú ledre yá, ídí ótoómo yée 'dá'ba.

22 Miméngì ledre bì lúru nì ídí zí ngíti géyì 'yì

'bi Kírésìto bisinyíne abú ni yí ené tí bilámáne yá, idí nda idí lá duú do mimbé'deyí zí Lomo ówo a kpá duú ne. Lomo ni í'bí úndru zíyí gí zía ówoyéme míméngí ledre eyí bú. ²³ Éyí bi ngára ówoyéme wá, sómú ledre eyí ni gí roa gbre gbre ní ndá ánu a wá, togú ánu yá ni idí zíyí lúyú ledre gí zía nées ndaá 'bi ené ledre bi ngúngu ní wá.

15

Idíze óto lafúze e zíye ídíye kí rokinyi

¹ Zée ga bi cíyí ledre 'bi Kírésìto olú go do mimbé'dezé ní, idíze sáká lafúze ga bi cíyí ledre ma'dáa ndaá aka do mimbé'deyé wá ní kí bilámá 'dódo ledre gí ro zíze óto yée zíye ídíye kí rokinyi. ² Togú 'dodozé ledre go zíye kenée yá, ni óto yée zíye ídíye kí rokinyi gí zía 'dìyíze nées go ledre 'bi Lomo zía ngbóróne simiyé. ³ Kírésìto oto ené roné zíne ídíne kí rokinyi wá. Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo, Kírésìto uku kídí, “Babá, 'yí ga bi ndìshí úkucáyi yí ní niyí go kpá ndìshí úku máa kenée.” ⁴ Eké omoní kóo ledre ga gère nées kenée zíye ídíye káa do 'dódo ledre zíze gí ro zíze ídíze kí roko'bu rozé kí ndìshí óto komozé duú ro ledre bi 'bi Lomo ní.

⁵ Lomo bi ndìshí í'bí roko'bu zíze, zíze ndìshíze útụsimíze ní, idí sáká sée zí mindìshíse kí lafúse 'yí ga bi 'bi Kírésìto Yésu ní ídíne bilámáne. ⁶ Gí ro zíze ìnyíse mbá ndìshí kófó ìrì Lomo bi 'Bu Ngère ezé Kírésìto Yésu ní.

⁷ Ledre lafúse idí idí zíse owóowó káa zí bi ledresé ni zí Kírésìto owóowó ní gí ro zí 'yì e ndìsìyè í'bí mbófo éyì zí Lomo. ⁸ Máúku zíse, Kírésìto ogù zía ídìne káa do 'yì kasa zí Yúda e gí ro zíye ówo a kídí ledre kóo Lomo ukuomo zí bulúnduyé ní mengì roné go. Kírésìto ogù tí go ma'díi. ⁹ Nì kenée gí ro zí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní kpá í'bí mbófo éyì zí Lomo gí zía mengì kpá bilámá ledre go zíye. Nì simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Mááyí ndìsì mbófo yì dongará 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní.

Zíma ndìsímá kófó ìrìyì simi ke'bi.”

¹⁰ Ngíti a nì kpá miékéne kídí,

“Sée ga bi ndásé Yúda e wá ní, ídísé ìnyì kí Yúda e mbá ndìsì kófó ìrì Lomo.”

¹¹ Do kpá éké ngíti a kídí,

“Sée 'yì ga bi ngára ndásé Yúda e wá ní, ídísé kófó ìrì Ngére Lomo.

Sée 'yìma'dí e do sogo káṅgá za mbá, ídísé kófó ìrì.”

¹² Nébì Isáya uku kóo ledre kídí,

“Ngúru 'yì gí simi kufú ngére Dawídi nì karanée ógù

zía ídìne ngére do 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní mbá.

Zíye ìnyìyè mbá ndìsì óto úndru 'yì máa née.”

¹³ Lomo bi ndìsì sáká 'yì e zíye ndìsìyè óto komoyé ro ledre ené ní, idí 'dúcu sée kí rokinyi

---

15:9 15:9 2 Sámele 22:50, Ke'bi 'bi Dawídi e 18:49 **15:10** 15:10
 Gbre lorù 32:43 **15:11** 15:11 Ke'bi 'bi Dawídi e 117:1 **15:12**
 15:12 Isáya 11:10

gi ro zise ndịsịsé bilámáse. Gi zía 'Dówú Lomo i'bí roko'bu go zise ụgụngụ ledre ené ḱe.

Páwulo dongará 'yi ga bi ndaní Yúda e wá ní

¹⁴ Owú 'bi Babá e, máówo bú bilámáne kídí ásé 'yi ówo ledre e, ledre bi máéké ba útúásásé go 'dódo yée zí lafúse. ¹⁵ Máúkulógú née lá ledre ma'dáa zise káa bi ni lịgị sée ke. Née bilámá ledre bi Lomo mengi zía í'bí moko ené gi ro zíma ndịsímá méngi a ní. ¹⁶ Gelé máa káa do 'yi kasa zí Kírésìto Yésu gi ro zíma ndịsímá úku bilámá ledre ené zí 'yi ga bi ndaní Yúda e wá ní gi ro zíye ụgụngụ bilámá ledre máa née, gi do bi zí 'Dówú Lomo lúguráyi yée drá zíye útúásáye kací komo Lomo káa do mbigí 'yi ené e.

¹⁷ Mááyí ḱ mongú rokinyi gi ro roko'bu bi Kírésìto Yésu i'bí zíma, zíma ndịsímá méngi moko ḱe zí Lomo ní. ¹⁸ Máútúásá 'dó'dó ḱ ndịsị úku gbékpị ledre e wá. Odu ledre bi mááyí ndịsị úku a ní dụú ledre Kírésìto bi i'bí roko'bu zíma, ndịsímá úku bilámá ledre ené ḱe zí 'yi ga bi ndaní Yúda e wá ní, gi ro zíye óto úndru Lomo. ¹⁹ Mbófo éyị gi ro 'Dówú Lomo ḱ roko'buné bi simimá ní. Zía sáká máa zíma méngi mingburoko ledre e kpá ḱ úku bilámá ledre 'bi Kírésìto zí tú'dú 'yi e kú gi simi gara bi Yerusaléma ní, ndéréógụ ḱe gi simi kángá bi ndoloní kídí Ilirikúma ní. ²⁰ Kací kadra mbá, mongú sómụ ledre amá ni ḱngaya gi ro úku bilámá ledre 'bi Kírésìto zí 'yi ga bi ngará uwúní aka wá ní, gi zí wo bi mááyí úku ándá a kpá fú zí 'yi ga bi ukuní go zíye ní. ²¹ Gi zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“Yì ga bì ukuní ledrea zíye wá ní, niyí lúró wo kí komoyé,
yée ga bì uwúní ledre a kí mbíliye wá ní, niyí ówoyéme ledre gí roa.”

²² Moko 'bì úku bilámá ledre 'bì Kírésìto zí ngíti géyì 'yì e uçuomo kóo máa ne kí ógumá zise íri 'diya, gí zí kényì née zise sǒngó máa kí tǔ'dú simìbì e.

Páwulo yeme roné gí ro ndéréne simi Róma

²³ Bì ba ní moko bì do sǐlìma ní ụkú go. Mááyí go nziyimá gí ro ógumá zise íri. ²⁴ Máa yéme romá go gí ro ndéréma simi káṅgá bì Isipáyini ní, 'dá'dá zíma kí ndéréókpóma geré m̀ndéréókpó, mááyí aka ógụ zize ndìsìzè cúku'dée kése simi Róma ore kí, zise nda í'bí m̀sì'dì zíma ndéréókpóma. ²⁵ Ngíti géyì 'yì ga bì 'bì Kírésìto simi gara ga bì Mekedoníya kí Ákaya ní, yokoní késì sáká lafúye ga bì simi Yerusaléma ní kíe, mááyí aka ókpó kí késì née geré í'bí a zíye íri kí zíma nda ndá'baógumá zise ore. ²⁶ 'Yì ga gére née yokoní késì gí zía uwúní kídí lafúye 'yì ga bì 'bì Kírésìto simi Yerusaléma ní niyí m̀' dó'dóye kíngaya. ²⁷ Gí zía bì 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ndikiní bilámá ledre 'bì Kírésìto gí zí Yúda e ní, utúasá m̀iútúasá zíye méngì éyì kenée zí Yúda e. ²⁸ Togú máí'bí sáká éyì eyé née go zí Yúda e simi Yerusaléma íri yá, mááyí geré ógụ zise íri zíma nda ókpóma simi Isipáyini. ²⁹ Máówo bú miógumá zise íri ní kí mongú úndru bì gí zí Kírésìto ní.

³⁰ Owú 'bi Babá e, mándú'yú sée kí roko'bu bi gi zí Kírésito Yésu Ngére ezé ní, kpá gi zía 'Dówú Lomo oto 'búma go dosé. Ídísé íni ini zí Lomo gi romá. ³¹ Ídísé íni ini zí Lomo gi zía ngíti géyì 'yì ga bi simi káṅgá 'bi Yúdáya ní iliní eyé ledre 'bi Lomo wá, Lomo idí yómo máa gi zíye. Ídísé kpá íni ini zí Lomo gi ro zí moko bi mááyí ndéré méngì a simi Yerusaléma íri ní ndéréne bilámáne. ³² Lomo idí líkpí misi'di zíma ógumá kí rokinyi do mimbé'demá gi ro zíze sáká rozé kése kí 'búne. ³³ Mándìsì kpá íni ini kídí Lomo bi 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e idí ndìsì lúru bi kacise mbá. Ídí kenée.

16

Mandá gi zí Páwulo

¹ Owú 'bi Babá e, kára bi Fóyibe ba, ni ngúru 'yì 'bi moko simi Kanisa bi ndoloní Kenekariya ní. Togú ogú go zíze íri yá, ídísé 'dí'bi wo simi sümü simi Lomo. ² Ídísé 'dí'bi wo simi sümü kí ledrené zíze owóowó gi zía ni ngúru 'yì 'bi Ngére Yésu. Ndìsì go sáká tú'dú 'yì ga bi 'bi Kírésito ní do bilámá misi'diné. Ndìsì sáká máa kpá kenée.

³ Mandá zí Akúwíla kí me'bené Purisíla. Née 'yì ga bi ndìsìzé méngì moko 'bi Kírésito Yésu kéye ní. ⁴ I'bíní royé cù zí umbu gi ro sáká máa. Gi zí keyì née ní, zíze ìnyìzé kí 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní za mbá ndìsì mbófo yée. ⁵ Mandá kpá zí 'yì ga bi ndìsìní yóko royé íni ini zí Lomo zíye 'be íri ní mbá. Mandá kpá zí Epenétono, 'bú a ni domá kíngaya gi zía ni

mizefí 'yì bí símì káńgá bí Ásiya ńgũngu ledre Kírésìto ní. ⁶ Mandá kpá zí Mariya bí ndìsì méngì moko zíse íri kíngaya gí ro zíse ndìsìsé bìlámáne ní. ⁷ Androníka e kí Zúníya, ga gére néesumumá e onzóní kóo zée kéye símì sígìnì gí ro ledre Kírésìto. Ngunu ụtunì ledre Kírésìto 'dá'dá gí zíma. 'Yimikása e ndìsìnì óto úndruyé kíngaya. Mái'bí mandá go zíye kíngaya. ⁸ Nda kpá lá dụú yée ga gére nées wá, mandá kpá zí Ambilétono, máoto 'bú a go domá kíngaya gí zía ńgunu ledre Ngére go. ⁹ Mái'bí kpá mandá zí Ụrụbáno e kí Isitéka. Ga gére nées kpá 'yì ga bí ndìsìzée méngì moko 'bí Kírésìto kéye ní. ¹⁰ Mandá zí Ápelene, nì 'yì bí miútúásáne kací komo Kírésìto ní. Mandá kpá zí 'yì ga bí 'be 'bí Arisitobụlụ. ¹¹ Mái'bí kpá mandá zí Erodiyána sumumá bí íri ní. Mandá kpá zí 'yì ga bí 'bí Ngére Yésu ndìsìnì yóko royé ini ini zí Lomo 'be 'bí Narakisówu ní. ¹² Mandá zí Traphéna e kí Traphósa. Kará ga gére nées ndìsìnì méngì moko 'bí Ngére za kí mimbé'deyé mbá. Mandá kpá zí Peresísi nées kpá ngúru kára bí ndìsì méngì moko 'bí Ngére kí mimbé'dené mbá ní. ¹³ Mandá zí Rụfúsa e kí mbágáne. Nées 'yì ga bí Ngére gelé yée go zíne ní. Kára nées mááyí zía káa zí mbígí owụ gí símì a ní.

¹⁴ Mandá zí Asenekiríto e kí Phélégono e kí Érémesi e kí Pátroba e kí Érémasi e nda kí ngíti géyì 'yì ga bí niyí kéye íri ní mbá. ¹⁵ Mái'bí kpá mandá zí Philólogo e kí Zúlíya e kí Néra e kí Lémíné, nda kí Ólimbása kpá kí 'yì ga bí 'bí

Kírésìto niyí kéye íri ní mbá. ¹⁶ Kí'dí bì ndíkísé go do bi kǐé'do ini ini zǐ Lomo ní, ídísé ndìsì í'bí mandá dongaráse kí 'búne. 'Yì ga bì 'bì Kírésìto azé kéye yáa ní, i'bíní mandá zǐse íri kíngaya.

Odu lorù gǐ zǐ Páwulo

¹⁷ Komosé idí idí rosé gǐ zǐ ngíti géyì 'yì ga bì iliní 'bì eyé dujú bisinyí ledre gǐ ro zǐ 'yì e ndìsiyé ífi dongaráye kí lafúye ní. 'Yì ga gére née 'dódo ledre eyé nì bisinyíne kpí gǐ zǐ ledre ga bì 'dodozé yée zǐse ní. Ndásé ndìsì, ndìsì kótrù rosé kéye wá. ¹⁸ 'Yì ga gére née mengíní eyé née moko bì 'bì Kírésìto Yésù Ngére ezé ní wá, mengíní yì eyé moko eyé gǐ royé. Ndìsìní lóndo 'yì ga bì owoyemení aka ledre 'bì Kírésìto wá ní kí bikinyi ódro gǐ ro zǐye ngúnḡu ledre řanga eyé ga gére née. ¹⁹ Tú'dú 'yì e owoní go kídí ndìsìsé go óto úndru ledre 'bì Kírésìto kíngaya. Éyì bì méngìsé née oto máa go zǐma ídíma kí mongú rokinyi. Ídísé idí 'yì komokenzì e, zǐse ígí rosé miígí gǐ zǐ méngì lúyú ledre.

²⁰ Lomo 'yì í'bí bikídrí zǐ 'yì e nì í'bí roko'bu zǐse rómo komo ezeokóse Satána kǐe zǐa nda ídíne káa do sìmì sǐndǐse.

Kírésìto Yésù Ngére ezé idí sáká sée.

²¹ Timatiyo eze 'yì mokoze í'bí mandá zǐse. Lúkúyo e kí Zésona e kí Sosopéta ga bì sùmumá e ní, i'bízé mandá kéye zǐse íri za mbá.

²² Máa Teritáyo 'yì éké ledre ba, máí'bí kpá mandá go zǐse 'yì ga bì 'bì Ngére Yésù ní.

²³ Gáyo bi mándìsì zía 'be gi zía 'yì ga bi 'bi Kírèsìto ndìshìní yóko royé zía 'be ìní ìní ní, i'bí kpá mandá zise íri.

Ngíti mongú 'yì bi 'bi akúma yáa, Erésito, nda kí Kúta lúnduzé simi Lomo, i'bíní mandá zise íri.

²⁴ Kírèsìto Yésu Ngére ezé idí sáká sée.

²⁵ Lomo bi mándìsì 'dódo bilámá ledre 'bi owú 'bi ené Kírèsìto Yésu zise ní, idí í'bí roko'bu zise. Bilámá ledre née ni kóo miótoécìné gi zise kí tú'dú simibi e. ²⁶ Bi ba ní, ni nda go mi'dódoné zise fúó. Lomo bi ni trìdrì za fí ní ukui'bí ledre zì nébì e éké bilámá ledre máa née gi ro zì rìkì sì do 'yìma'dí e mbá ówo a gi do bi zíye ngúngu a. ²⁷ Gi zía bi Lomo ni 'yì komokenzì kasaogu Kírèsìto Yésu ne ní, ìrìà idí ndìsì idí mimbófoné za fí. Idí kenée.

MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E
Baka: MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102